KÂZIM TAŞKENT KLASİK YAPITLAR DİZİSİ

Aleksandr Sergeyeviç Puşkin

RUSLAN ve LUDMİLA

Çeviren: Kayhan Yükseler

YKY
Yapı Kredi Yayınları

Aleksandr Sergeyeviç Puşkin

RUSLAN VE LUDMİLA

Aleksandr Sergeyeviç Puşkin'in
YKY'deki kitapları

Yevgeni Onegin (2003)
Ruslan ve Ludmila (2010)
Poemalar (2012)
Yüzbaşının Kızı (2017)

KÂZIM TAŞKENT KLASİK YAPITLAR DİZİSİ

Aleksandr Sergeyeviç Puşkin

RUSLAN VE LUDMİLA

Çeviren
Kayhan Yükseler

YKY
YAPI KREDİ YAYINLARI

Yapı Kredi Yayınları - 3160
Kâzım Taşkent
Klasik Yapıtlar Dizisi - 79

Ruslan ve Ludmila / Aleksandr Sergeyeviç Puşkin
Özgün adı: Ruslan i Lyudmila
Çeviren: Kayhan Yükseler

Kitap editörü: Fahri Güllüoğlu

Kapak tasarımı: Mehmet Ulusel

Baskı: printcenter
Sultan Selim Mahallesi Libadiye Sokağı No: 3
4. Levent 34416 İSTANBUL
Tel: +90 (212) 371 0 300
Sertifika No: 13779

Bu kitap **Print on Demand** yöntemiyle sipariş üzerine basılmıştır.

Çeviriye temel alınan baskı: Sobraniye Soçineniy tom tretiy Moskva, 1960
1. baskı: İstanbul, Ağustos 2010
3. baskı: İstanbul, Ekim 2019
ISBN 978-975-08-1840-0

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2019
Sertifika No: 44719
Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
İstiklal Caddesi No: 161 Beyoğlu 34433 İstanbul
Telefon: (0212) 252 47 00 Faks: (0212) 293 07 23
http://www.ykykultur.com.tr
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
facebook.com/YapiKrediKulturSanatYayincilik
twitter.com/YKYHaber
instagram.com/yapikrediyayinlari

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık
PEN International Publishers Circle üyesidir.

İÇİNDEKİLER

Çevirmenin Önsözü • 7

RUSLAN VE LUDMİLA

İthaf • 11

Birinci Şarkı • 13

İkinci Şarkı • 30

Üçüncü Şarkı • 46

Dördüncü Şarkı • 60

Beşinci Şarkı • 71

Altıncı Şarkı • 88

Epilog • 100

ÇEVİRMENİN ÖNSÖZÜ

Altı şarkı ve epilogdan oluşan bu masal-poemada Güneş lakaplı Kiev Prensi Vladimir'in yiğit şövalyelerinden Ruslan ile Prens Vladimir'in kızı Prenses Ludmila'nın evlenmeleri, Ludmila'nın düğün gecesi bir büyücü tarafından kaçırılması, ardından, prensesi gizliden gizliye seven Prens Vladimir'in şövalyelerinden Rodgay, Farlaf ve Hazar Hanı Ratmir'in Ruslan'la birlikte Ludmila'yı arama girişimleri destansı-masalsı bir havada anlatılır.

Puşkin, mizahı, kahramanlığı, ironiyi, hüznü ve o dönemin tutucu çevrelerince fazla cesur bulunan ve tepkilere yol açan, bugünse çok olağan karşılanabilecek cinselliği bir arada kullandığı bu yapıtında, Rus tarihinden, eski Rus masallarından geniş biçimde yararlanmıştır. Her şarkı (bölüm), yapıtın bütünüyle hem ezgisel hem de yapısal olarak uyum içindedir. Puşkin, aşırı coşkulardan, okuyucunun duygularını sarsacak anlatımdan özenle kaçınır, dili yalın ve süslemesizdir.

Puşkin, ilk poeması olan *Ruslan ve Ludmila*'yı 21 yaşında kaleme almıştı. Yenilikçi ve canlı üslubu hemen dikkatleri çekti. Hayatın eğlenceli yanı, Puşkin'in bu yapıtına kadar hiçbir Rus yazarınca bu denli güçlü dile getirilmemişti. Kullandığı kaba halk dili, kimi soylu çevrelerce yerden yere vurulurken, Puşkin'den yana gençler tarafından övgüyle karşılandı. O dönemin Rus şiirine hayli aykırı gelebilecek uyaklar kullanıyordu, bir örnek:

Ama dinle dostum: Dert değil ki
Kararsız gençliğin yitirilmesi.
Kuşkusuz, ak saçlı bir ihtiyarım şimdi,
Biraz da kamburum çıkmış belki;
Değilim artık eskiden olduğu gibi,
Ne öyle canlı, ne öyle sevimli;
"Ama," diye çaçaron kadın ekledi.
Açıyorum sırrımı: "Ben büyücüyüm!"

Puşkin bu yapıtında temel düşüncesini, çok açık ve mantık sırasına uygun biçimde ortaya koyar. Kötülüğe karşı iyiliğin, zorbalığa karşı özgürlük düşüncesinin, sahtesine karşı gerçek kahramanlığın, suçluya karşı adaletin zaferini; gözüpekliği, dürüstlüğü, Finliden Hazar hanına kadar Rus olmayan kahramanlara duyulan sempatinin getirdiği yüceliği gayet canlı bir biçimde yansıtır. O zamana kadar Rus edebiyatında bir benzeri görülmemiş bu yeni poema, sınırsız iyimserlik ve yaşam sevinciyle dolup taşıyordu.

Ruslan ve Ludmila'da özgürlüğün, sadeliğin, doğallığın, gerçeğin dile getirilmesi, basit bir masalın yüceltilmesine ve onun bir epik destan düzeyine yükseltilmesine, kaba sözcüklerin ve uyakların kullanılmasına kadar varan halkçı eğilim, gerçekten de bir edebiyat kıyametinin kopmasına, ünlü Rus düşünür ve edebiyat eleştirmeni Vissarion Belinski'nin vurguladığı gibi, *Ruslan ve Ludmila*'nın gün ışığına çıkmasıyla, Rus yazın tarihinde yeni bir dönemin başlamasına yol açtı. Bu anlamda Puşkin'in bu yapıtı, kimi Rus eleştirmenlerce modası geçmiş sahte klasisizm akımına karşı kazanılan bir zafer olarak görüldü. Puşkin'in öğretmeni, Rus romantizminin öncülerinden ünlü Rus şairi Vasili Jukovski, Puşkin'e gönderdiği portresinin arkasına şöyle yazacaktı: "Kaybeden öğretmenden, zaferi kazanan öğrencisine..."

Ruslan ve Ludmila poemasından sonra Puşkin'in yaşamının ve yapıtlarının Petersburg dönemi sona erdi. Puşkin'in yaratıcılığı, anayasal monarşiden yana olan soyluların başlattığı kurtuluş hareketinin tırmanış ve Dekabrist idealarının ilerleme yıllarında çiçek açmış ve gelişmiştir.

Kayhan Yükseler

RUSLAN VE LUDMİLA

İTHAF

Sizin için, gönlümün sultanları,
Güzelleri, sizin için sadece
Yazdım güvenilir elimle
Evvel zaman masalları,
Fısıltısı altında geveze geçmişin
Ve altın boş vakitlerimde;
Kabul edin bu neşeli dizelerimi!
Kimseden bir övgü beklemeden!
Tatlı bir umutla mutluyum şimdi,
Belki de genç bir kız aşk titremesiyle
Bakacak diye gizli gizli
Benim günahkâr şiirlerime.

Koyun kenarında yeşil bir meşe vardır;
Meşenin üzerinde de altın bir zincir:
Bilge bir kedi gündüz gece
Durmadan dolaşır zincirde;
Sağa gitti mi – şarkı çığırır,
Sola gitti mi – masal anlatır.

Orası harika: Orada orman cini dolaşıyor,
Denizkızı oturuyor dalların üzerinde;
Orada gizemli yollarda benzersiz
Vahşi hayvanların izleri;
Orada tavuk ayaklar üzerinde
Bir kulübe dikiliyor kapısız penceresiz;
Orası orman ve vadidir göz alabildiğine;
Orada dalgalar boşanır gürleye gürleye
Şafağa doğru kumlu ve ıssız kıyıya,
Ve otuz yakışıklı şövalye birbirinin ardından
Çıkıyor berrak, parıltılı sulardan,
Ve onlarla birlikte denizci amcaları;[1]
Prens önünden geçerken orada
Tutsak ediyor korkunç çarı;
Orada namlı bir bahadırı
Halkın önünde ormanlardan, denizlerden
Bulutlar içinde götürüyor büyücü;
Orada prenses kederleniyor zindanda,
Sadakatle hizmet ediyor bir bozkurt ona;
Orada Baba-Yaga[2] havanı ile
Gezinip duruyor kendi kendine;
Orada Kral Kaşçey[3] altınların başında çürüyor;
Orada Rus ruhu var... Orası Rus kokuyor!
Ben de oradaydım ve bal şarabı içtim;
Gördüm denizin kıyısındaki yeşil meşeyi;
Altında oturdum ve bilge bir kedi
Kendi masallarını anlattı bana.
Birini hatırlıyorum: Bu masalı
Aktaracağım şimdi dünyaya...

1 Amca: Soylu ve zengin aile çocuklarının eğitimini üstlenen kişi, bizdeki lalaya benzer. (ç. n.)
2 Baba-Yaga: Elinde süpürgesiyle, kovaya benzeyen bir havanda uçarak dolaşan cadı. (ç. n.)
3 Kaşçey (Ölümsüz Kaşçey): Rus masallarında hortlak. (ç. n.)

BİRİNCİ ŞARKI

Çok çok eski günlerin olayları,
Kadim zamanların efsaneleri...

Vladimir-Güneş[4] kudretli oğulları
Ve yoldaşlarıyla birlikte görkemli
Salonunda[5] şölen veriyordu;
En küçük kızını evlendiriyordu
Cesur Prens Ruslan'la
Ve ağır bardaktan bal şarabını da
Onların sağlığına içiyordu.
Ağır ağır yiyorlardı atalarımız,
Köpüren bira ve şarap dolu
Kepçeler ve gümüş kupalar telaşsız
Konukların etrafında gidip geliyordu.
Neşe akıtıyordu yüreklere içkiler,
Köpük fışırdıyordu kenarlarında,
Ciddiyetle içki dağıtırken sâkiler,
Yerden selamlıyorlardı konukları.

4 Prens Vladimir: Lakabı Güzel-Güneş olan Kiev Prensi Vladimir Svyatoslaviç (948-1015). (ç. n.)

5 Rusçası *gridnitsa*: Prens saraylarında konukların ve şövalyelerin kabul edildiği, bazen şövalyelerin kaldığı büyük salon. (ç. n.)

Sözler karışmıştı anlaşılmaz bir gürültüye;
Uğulduyor konukların şen çevresi;
Tatlı bir ses duyuldu birdenbire
Ve tınlayan guslilerin[6] akıcı sesi;
Herkes sustu, Bayan'ı[7] dinliyor:
Ve nefis sesli şarkıcı övüyor
Güzel Ludmila'yı ve Ruslan'ı;
Ve Lel'in[8] onlara ördüğü tacı.

Ateşli tutkuyla yorgun mu yorgun,
Ne yiyor, ne içiyor âşık Ruslan;
Sevgili can yoldaşına bakıyor,
İç çekiyor, öfkeleniyor, yanıyor
Ve sabırsızlıktan çekiştirerek bıyıklarını
Sayıyor geçen her dakikayı.
Kederler içinde, bulutlu yüzleriyle
Gürültülü düğün ziyafetinde
Oturuyor üç genç bahadır;
Boş kepçelerin başında öylece sessiz
Unutulmuş kulplu gümüş kupalar,
Braşnolar[9] da geliyor tatsız tuzsuz;
Dinlemiyorlar bilici Bayan'ı;
Bulanık gözlerini yere dikmişlerdi:
Bunlar Ruslan'ın üç rakibiydi;
Zavallılar kalplerinde gizliyorlardı
Aşkın ve kinin yakıcı zehrini.
Biri – Rodgay, cesur savaşçı,
Bereketli Kiev tarlalarının
Sınırlarını kılıcıyla ayıran;
Farlaf'tı ikincisi, küstah yaygaracı,
Şölenlerde kimsenin baş edemediği,
Ama kılıçlar arasında ürkek savaşçı.

6 Arp'a benzeyen geleneksel Rus çalgısı. (ç. n.)
7 Destanlarda geçen eski Rus ve Slav ozanı. Ayrıca geleneksel Rus akordeonu. (ç. n.)
8 Slav aşk Tanrıçası. (ç. n.)
9 Braşno: Çavdar ununda yapılan kutsal bir yemek türü. (ç. n.)

Sonuncusu tutkulu düşüncelerle dolu
Hazar Hanı genç Ratmir'di.
Üçünün de yüzleri asık ve solgundu,
Neşeli şölen – onlara şölen değildi.

İşte sona erdi; kalkıyorlar sırayla,
Karışıp gürültülü bir kalabalığa,
Ve herkes bakıyor genç evlilere:
Gelin gözlerini yere indirmişti,
Üzüntülü bir hali vardı sanki,
Işıyordu yüzü mutlu damadın ise.
Ama tüm doğayı bir gölge sarıyor,
Artık vakit gece yarısına yakın;
Bal şarabıyla içleri geçince boyarların,
Bir selamla çekip evlerine gittiler.
Damat sevinç içinde, esrimede:
Okşuyor imgeleminde
Utangaç kızın güzelliğini;
Büyük prens hayırduayla, ama
Gizli, kederli bir duygulanmayla
Kutsuyor genç evlileri.

Ve işte sonunda genç gelini
Götürüyorlar evlilik yatağına;
Işıklar söndü... Ve aşk tanrıçası
Yakıyor gece lambasını.
Tatlı umutlar gerçekleşti,
Hazırlanıyor aşkın hediyeleri;
Düşüyor kıskanç giysileri
Çargrad[10] halılarına...
Duyuyor musunuz aşk fısıltısını
Ve tatlı sesini buselerin
Ve kesilen mırıltısını
Son çekingenliklerin?

10 İstanbul. (ç. n.)

Önce koca varıyor zevke;
Ve sonunda başladılar... Birdenbire
Gök gürledi, bir ışık parladı siste,
Lamba sönüyor, duman koşuyor,
Ortalık karardı, her şey titriyor,
Ruslan donakalmıştı yerinde...
Her şey sustu. Korkunç sessizlikte
İki kez tuhaf bir ses işitildi
Ve rengi sis perdesinden de
Kara biri dumanın içinden yükseldi...
Ve terem[11] boş ve sessiz yine;
Damat kalkıyor korku içinde,
Yüzünden soğuk terler boşanıyor,
Titreye titreye soğuk elleriyle
Dilsiz karanlığı araştırıyor...
Ah, felaket: yok sevgili karısı!
Yakalamaya çalışıyor boş havayı;
Koyu karanlıkta sır olmuş Ludmila'sı,
Meçhul bir güç çalıp götürmüş onu...

Ah, aşkın çilekeşi tutkuyla
Acılar çekiyorsa ümitsizce,
Dostlarım, yaşamak üzücü de olsa.
Pekâlâ yaşanabilir yine de.
Ama uzun, çok uzun yıllar sonra
Arzuların, gözyaşlarının, tasanın nedeni –
Delice sevdiğin eşini kucaklamak,
Ve birden bir anlık eşini
Sonsuza dek elinden kaçırmak...
A dostlar, öleydim daha iyiydi!

11 Saray gibi ev, şato, aynı zamanda kule, burç; burada oda anlamında. (ç. n.)

Ama hayatta kadersiz Ruslan.
Ama büyük prens ne söylemişti
Korkunç söylentiyle birden yıkılan?
Damada gürleyerek müthiş öfkeli,
Onu ve saray erkânını topluyor:
“Nerede, Ludmila nerede?” diye soruyor
Ateşler basan korkunç alnıyla.
Ruslan duymuyor. “Çocuklar, can yoldaşları!
Hatırlıyorum geçmişteki yararlıklarınızı:
Ah, acıyın şu yaşlı adama!
İçinizden kim razı, söyleyin
Kızımın peşinden fırlamaya?
Kahramanlığı boşa çıkmayana,
–Sen yana yakıla ağla, hain!
Koruyamadın kendi karını!–
Ona Ludmila’yı vereceğim
Ve atalarımdan kalan ülkemin yarısını.
Peki, kim gönüllü, evlatlarım, dostlarım?”
“Ben!” dedi damat efkârlı.
“Ben! Ben!” diye bağırdı
Rodgay’la, Farlaf ve kıvançlı Ratmir:
“Şimdi eyerleyeceğiz atlarımızı;
Tüm dünyayı dolaşmak bizleri sevindirir.
Babamız, uzatmayacağız bu ayrılığı;
Endişelenme! Gidiyoruz prensesin ardından.”
Ve acıdan yorgun düşen yaşlı adam
Sessiz bir şükran ve gözyaşları
İçinde onlara ellerini uzatıyor.

Yola dördü beraber çıkıyor;
Ruslan derin üzüntüsüyle
Hayli çökmüş görünüyor;
Yitirilen gelin düşüncesi de
Paralıyor onu ve uyuşuyor.
Atlıyor hepsi çevik atlarına;
Dinyeper ırmağının mutlu kıyıları boyunca
Uçuyorlar toz direkleri kaldırarak;
Gözlerden gitgide uzaklaşarak;
Atlılar artık görünmüyor...
Ama büyük prens ıssız ovaya
Uzun uzun bakıyor hâlâ
Ve düşüncesi peşlerinden uçuyor.

Hem sağduyusunu hem belleğini yitiren
Ruslan acılar çekiyordu sessizce.
Farlaf omzu üzerinden bakarak kibirle
Ve elleri böğründe şişinirken
Bir çalımla Ruslan'ın ardından gidiyor.
Farlaf dedi ki: "Özgürlüğüme dostlarım,
"Güçbela kavuştum sonunda!
Ee, şu devle yakında karşılaşır mıyım?
O zaman ne kanlar akacak ama!
O zaman, kıskanç aşk kurbanları!
Neşelen benim şaşmaz kılıcım,
Neşelen benim çevik atım!"

Hazar Hanı imgeleminde
Kucaklarken Ludmila'yı, az kaldı
Oynayacaktı eyerin üzerinde:
İçinde kaynıyor genç kanı.
Gözleri umut ışığıyla dolu
Kâh gidiyor dörtnala,
Kâh huylandırıyor yaman atını,
Fırdolayı dönüyor, şaha kalkıyor,
Ya da tepelere sürüyor yeniden.

Rodgay, suratı asık– hiç konuşmuyor
Korkarak bilinmeyen kaderinden
Ve kıskançlıkla acı çekerken boş yere
Herkesten daha endişeli görünüyor.
Ve korkunç bakışları iç karartıcı biçimde
İkide bir prense dikiliyor.

Birbirine düşman dört adam tek yoldan
Gün boyu birlikte yol aldı;
Dinyeper'in hafif meyilli kıyısı kararmıştı;
Gecenin gölgeleri yayılıyor doğudan;
Duman vardı Dinyeper'in üstünde:
Atlarını dinlendirmek gerekiyordu.
İşte dağın eteğinde geniş bir yol ile
Yine geniş bir yol kesişiyordu.
"Ayrılalım," dediler, "vakit geldi!"
"Güvenelim bilinmez yazgımıza."
Ve her at duyumsamadan durdu,
Kendi isteğiyle seçti yolunu.

Mutsuz Ruslan ne yapıyorsun
Bir başına bu tenha sessizlikte?
Ludmila'yı, o korkunç düğün gecesini,
Her şeyi, düşünde gördüğünü sanıyorsun.
Çekmişsin kaşlarına tunç miğferi,
Güçlü kollarından da salmışsın dizginleri,
Tarlaların arasından adeta yürüyüşle
Gidiyorsun ve yüreğinde gitgide
Ölüyor umut, inanç sönüyor.

Ama birden karşısına bir mağara çıkıyor!
İçeride bir ışık. Oraya doğru,
Doğayla aynı yaşta olan, uykulu
Kemerlerin altına üzüntüyle yürüyor,
Peki, ne görüyor orada?
Mağarada bir ihtiyar: Sakin bakışlı,
Temiz görünüşlü, ak sakallı;
Yanan bir kandilin karşısında,
Oturmuş eski bir kitabın başına,
Büyük bir dikkatle okuyor kitabı.
Tatlı bir gülümsemeyle Ruslan'a
"Hoş geldin oğlum!" dedi.
"Yirmi yıldır burada bir başıma
Yaşlı hayatımın karanlığında çürüyorum;
Ama uzun zaman önce öngördüğüm
Beklediğim gün sonunda geldi.
Kader birleştirdi ikimizi:
Otur ve beni dikkatle dinle:
Ruslan, Ludmila'dan yoksun oldun;
Yitiriyor gücünü sağlam ruhun;
Ama akıp gider kötülüğün hızla geçen anı:
Geçici bir süre yazıldı alnına bu yazı.
Umutla, capcanlı bir inançla
Yürü her şeyin üzerine, yitirme umudunu,
İleri! Cesur yüreğinle ve kılıcınla
Aç kendi yolunu kuzeye doğru.

Şunu bil Ruslan: Seni aşağılayan
Kuzey dağlarının sahibi olan
Korkunç büyücü Çernomor'dur,[12]
Güzellerin ezeli hırsızıdır...
Henüz onun barınağına kimsenin
Gözleri bugüne kadar giremedi;
Ama sen – şeytani oyunların yok edicisi,

12 Çernomor: Kara veba, kara musibet anlamında bir isim. (ç. n.)

O barınağa gireceksin ve zalimin
Senin ellerinden olacak ölümü.
Artık diyecek sözüm kalmadı sana;
Gelecek günlerinin kaderi senin,
Senin elinde oğlum bundan sonra."

Yiğidimiz ihtiyarın ayaklarına kapandı
Ve sevinç içinde ellerini öpüyor,
Yüreği unutmuştu çektiği acıları,
Dünya gözlerinin önünde aydınlanıyor.
Yeniden canlanmıştı; ve yine birden
Alevlenen yüzünde bir acı...
İhtiyar dedi: "Derdinin yok gizlisi saklısı;
Ama bu derdi zor değil dağıtabilmen,
Senin için korkunç olanı
Ak saçlı büyücünün aşkı;
Rahatla, bil ki: Boşuna bir uğraşı
Korkutamaz genç bir kızı.
Büyücü ufuktan indirir yıldızları,
Ay titremeye başlar ıslık çaldı mı;
Ama zamanın yasasına karşı
Güçlü değildir ilmi irfanı.
Kıskanç, yüreksiz bekçisidir
Acımasız kapı kilitlerinin,
Sadece çelimsiz zalimidir
Hapsettiği büyüleyici esirenin.
Dolaşır sessizce kızın çevresinde.
Lanetler savurur korkunç yazgısına...
Ama gün geçiyor iyi kalpli şövalye,
Güzel bir uyku gerekiyor sana."

Ruslan yumuşak yosunlara uzanıyor,
Sönmekte olan ateşin karşısında;
Uykuda avunacak bir şey arıyor,
İç çekiyor, dönüyor sağa sola...

Boşuna! En sonunda şövalye:
“Sevgili baba,” diyor. “Nedense
Bir türlü uyku tutmuyor beni!
Ne yapmalıyım: yaralıdır yüreğim,
Uyku uyku değil, yaşamak ne tiksindirici!
İzin ver serinletsin yüreğimi
Kutsal sohbetin, öğütlerin,
Şu küstah sorum için bağışla beni:
Açıl: Kimsin sen, ey kayırıcı,
Yazgının anlaşılmaz sırdaşı?
Kim bıraktı bu ıssız yere seni?”

Yaşlı adam acılı bir gülümsemeyle
İç çekerek karşılık verdi: “Sevgili oğlum,
Uzaklardaki anayurdumun çoktan unuttum
Kasvetli kıyılarını. Finliyim doğma büyüme,
Sadece bizlerin bildiği vadilerde
Sürüsünü güderken yöre köylerin,
Dertsiz, tasasız gençliğimde sadece
Geçilmez, gür meşelikleri tanıdım, bildim,
Kayalarımızın mağaralarını, dereleri
Ve yoksulluğun yabanıl eğlencelerini.
Ne ki yaşamak bu huzur verici sessizlikte
Bağışlanmamış bana uzun süreli.

O zamanlar köyümüzün yakınında
Kuytuların hoş çiçeği gibi, Naina
Adlı bir kız yaşardı.
Kız arkadaşları arasında
Güzelliğiyle ün salmıştı.
Günlerden bir gün sabah zamanı;
Gaydamı çala çala sürümü
Gölgeli çayırda güdüyordum.
Çağıldıyordu karşımda bir dağ pınarı.
Güzel, genç bir kız tek başına
Kıyıda oturmuş taç örüyordu.
Yazgım oraya sürüklüyordu beni...

Ah, yiğit şövalye o kız Naina idi!
Ona doğru yürüdüm ve uğursuz bir yalım
Bir ödülü oldu küstah bakışlarımın,
Ve tanıdım aşkı tüm benliğimle,
Göksel sevinciyle
Ve acı veren kederiyle...

Yılın yarısı rüzgâr gibi geçti:
Heyecandan titreyerek açtım gönlümü,
Dedim ki: "Naina seviyorum seni."
Ama ürkek hüznümü
Kibirle dinliyordu Naina,
Yalnızca kendi güzelliğine hayran
Şöyle yanıt verdi kayıtsızca:
"Seni sevmiyorum çoban!"

Ve her şey gözümde vahşileşti,
İç karartıcı oldu: Baba ocağım
Köhne kulübe, meşeliklerin gölgesi,
Neşeli oyunları çobanların –
Istırabımı hiçbir şey yatıştırmıyordu.
Bu onmaz kederle yüreğim kurudu, soldu.
Ve en sonunda aklıma koydum,
Fin ovalarını terk edip gitmeyi;
Denizlerin tekinsiz çevrintilerini
Aşıp kardeşlik birliğiyle
Savaşta kazanacağım ünle de
Naina'nın gururlu ilgisini hak etmeyi.
Çağırdım gözü pek balıkçıları
Tehlikeyi göze alarak altın aramaya.
Ve atalarımın dingin yurdu ilk defa
Duydu savaş kılıçlarının şakırtısını
Ve baş eğmez sandalların gürültü patırtısını.
Köyümün korkusuz insanlarıyla
Uzaklara gittim umutla dolu;
Tam on yıl karları ve dalgaları
Kızıla boyadık düşman kanıyla.

Bir söylenti çıktı: Yad ellerin krallarını
Küstahlığım korkutmuş iyice;
Ve onların kendini beğenmiş drujinaları[13]
Kaçıyorlardı kuzeyin kılıçları önünde.
Neşeyle ve acımasızca savaşıyorduk,
Haraçları, ganimetleri bölüşerek
Yendiğimiz düşmanla oturuyorduk
Dostluk sofralarının başına.
Ne ki kalbim Naina'yla dolu,
Savaş ve şölenlerin gürültüsünde,
Gizli bir kederle ıstırap çekiyordu.
Fin kıyılarının derin özlemiyle.
Dedim ki: "Yoldaşlar eve dönme zamanı geldi,
Asalım şölenlik örme zırh gömleklerimizi
Doğduğumuz, büyüdüğümüz evlerin girişlerine."
Ve takırdamaya başladı bir dizi kürek;
Korkuları bırakarak arkamızda,
Sevgili anayurdumuzun koyuna
Gururlu bir sevinçle girdik.

Ateşli arzular gerçekleşti,
Gerçekleşti hayalleri eski günlerin!
Tatlı buluşma anı,
Ve sen ışıldadın benim için!
Kibirli güzelin ayaklarına
Attım kana bulanmış kılıcımı,
Mercanları, incileri ve altınları;
Tutkuyla esriyordum karşısında,
Kıskanç kız arkadaşlarının
Sessiz kalabalığıyla çevrili,
Dikiliyordum uysal bir tutsak gibi;
Ama benden kaçtı Naina,
Aldırışsız bir tavırla:
"Kahraman, seni sevmiyorum!" dedi.

13 Prense bağlı gönüllü birlik. (ç. n.)

Tekrarlamaya gücümün yetmediği
Olayları ne diye anlatayım oğlum?
Ah, yalnızım, çok yalnızım şimdi,
Mezar kapılarında gönülden uyurken,
Hatırlıyorum elemimi ve kimi zaman
Bir düşünce doğunca geçmişle alakalı,
Yuvarlanıyor aşağı ak sakallarımdan
Ağır mı ağır bir damla gözyaşı.

Ama dinle: Benim yurdumda
Tenhaların balıkçıları arasında
Olağanüstü bir bilim saklıdır.
Ebedi sessizliğin sığınağı altında,
Ormanların arasında, uzak bir kuytuda,
Ak saçlı büyücüler yaşarlar;
Yüce bilgelik konularına
Yönelmiştir tüm düşünceleri;
Herkes duyar seslerini tüyler ürperten
Olmuşu olacağı bildiren,
Ve ölüm de, aşkın kendisi de
Onların korkunç iradelerine bağlıdır.

Ve ben gözü doymaz arayıcısı aşkın,
Karar verdim umutsuz bir acıyla
Naina'yı büyülerle kendime bağlamaya,
Soğuk kızın kibirli yüreğinde
Aşkı sihirle tutuşturmaya.
Özgürlüğün kollarına koşuverdim,
Ormanların ıssız karanlığına;
Ve büyücülerin eğitiminde orada
Göze görünmeyen yıllar geçirdim.
Nicedir arzuladığım an gelmişti,
Ve doğanın korkunç sırrına
Parlak bir düşünceyle ermiştim:

Öğrendim gücünü büyülü sözlerin,
Aşkın zirvesini, zirvesini emellerin!
'Şimdi sen benimsin Naina!
Bizim zaferimiz,' diye düşündüm.
Gerçekte muzaffer olan oysa
Kaderdi, benim ısrarlı izleyenim.

Ateşli bir arzunun taşkınlığında,
Yeni umutların hayaliyle
Büyü yapıyorum aceleyle,
Ruhları çağırıyorum – ve karanlık ormanda
Müthiş hızla bir şimşek oku geçti
Ve büyülü bir hortum patlayıverdi,
Yer sarsıldı ayaklar altında...
Ve birden oturuyor karşımda
Çökük gözleri ışıl ışıl yanan
Kamburuyla, titrek başlı
Ak saçlı, kara kuru bir kocakarı,
Hazin bir köhnelik tablosu.
Ah şövalye, Naina'ydı bu!...
Dehşete kapılmış, susuyordum,
Korkunç hayaleti süzerken, gördüklerime,
Hâlâ kuşkular içinde inanamıyordum,
Ağlamaya, bağırmaya başladım birdenbire:
'Olabilir mi, ah, Naina bu sen misin?
Naina nereye gitti güzelliğin?
Söyle, yoksa gökler mi seni
Böylesine korkunç değiştirdi?
Söyle, çok mu oldu dünyayı bırakarak
Ruhumdan ve sevgilimden ayrılalı?
Çok mu?' 'Tam kırk yıl,' oldu
Kızın uğursuz yanıtı.
'Yetmiş yaşıma bastım şimdi.
Elden ne gelir,' dedi cırıltılı sesle.
'Yıllar birbiri ardından uçup gitti.

Geçti benim baharım, senin de –
Yaşlanmayı becerdik ikimiz de.
Ama dinle dostum: Dert değil ki
Kararsız gençliğin yitirilmesi.
Kuşkusuz, ak saçlı bir ihtiyarım şimdi,
Biraz da kamburum çıkmış belki;
Artık değilim eskiden olduğu gibi,
Ne öyle canlı, ne öyle sevimli;
Ama,' diye çaçaron kadın ekledi:
'Açıyorum sırrımı: 'Ben büyücüyüm!'

Böyle oldu gerçekten de.
Donup kalmıştım karşısında,
Tüm şeytani kurnazlığımla
Tam anlamıyla bir aptaldım işte.

İşte böyle dehşet verici: Tamamen
Felaketle sonuçlanmıştı büyü.
Bana karşı ak saçlı ilahem
Yeni bir tutkuyla yanıp tutuşuyordu,
Ağzını çarpıtarak pis bir gülüşle,
Mezardan gelen bir sesle ucube
Bana aşkını ilan ediyordu.
Bir düşün çektiğim ıstırabı!
Titriyordum, yere dikerken gözlerimi;
Beni usandıran ihtiraslı sözlerini
Aksırık tıksırık arasında sürdürerek
Dedi ki: 'Evet, şimdi tanıdım bu kalbi;
Vefalı bir dost görüyorum, bu yürek
Tatlı ihtiraslar için yaratılmış,
Uyandı duygular, yanıp tutuşuyorum.
Istırap çekiyorum aşk arzusuyla...
Hadi, gel atıl kollarıma...
Ah, sevgilim, bir tanem ölüyorum!'

Ve bu sırada, dinle Ruslan,
Baygın gözlerini kırpıştırıyordu;
Ve bu sırada tutmuş kaftanımdan,
Çalı gibi kollarıyla bırakmıyordu;
Ve bu sırada – donup kalmıştım,
Gözlerimi yumdum korkuyla;
Gücüm de kalmamıştı dayanmaya;
Bir çığlıkla fırladım, kaçtım
Arkamdan bağırıyordu kocakarı:
'Vay, seni aşağılık seni!
Mahvettin huzurlu hayatımı,
Masum bir kızın aydınlık günlerini!
Elde ettin Naina'nın aşkını,
Şimdi de tutar küçümsersin,
Erkek milleti! İhanettir soluduğu hepsinin!
Heyhat! Suçu sen kendinde ara;
Bu bahtsız baştan çıkardı beni!
Tutkulu bir aşka teslim ettim kendimi...
Hain, canavar! Yüzkarası!
Ama titre, kork, seni kız avcısı!'

Böylece ayrıldık. O zamandan beri
Düş kırıklığıyla dolu kalbimle
Burada yaşıyorum, kuytu köşemde;
Ve dünyada bir ihtiyar için teselli
Doğa, bilgelik ve huzurdur.
Artık mezar da çağırıyor beni;
Ne var ki eski duygularını
Yaşlı kadın hiç unutmadı
Ve aşkın gecikmiş alevini
Küskünlükle kine çevirdi.
Karanlık ruhuyla kötülüğü severek,
Yaşlı büyücü mutlaka
Sana da kinlenecek;
Ama acı sonsuz değildir dünyada."

Yiğidimiz büyük bir hevesle dinlemişti
İhtiyarın hikâyesini: Işıltılı gözlerini
Uyuklarken bile yummadı
Ve gecenin sessizce akıp gidişini
Derin düşünceler içinde duymadı.
Ama göz alıcı gün ışıldıyor...
Yiğit şükranla çekerek içini
Yaşlı büyücüyü kucaklıyor;
Yüreği umut doluydu şimdi;
Çıkıp gidiyor. Kişneyen atını
Bacaklarıyla kıstırdı Ruslan,
Eyeri üzerinde kendini topladı.
Dedi ki: "Bırakma beni sevgili babam!"
Ve doludizgin gidiyor ıssız çayırda.
Ak saçlı bilge genç dostuna:
"Yolun açık olsun!" diye bağırıyor ardı sıra.
"Elveda, karını sev daima!
Yaşlı adamın öğütlerini de unutma!"

İKİNCİ ŞARKI

Rakipler, savaş sanatında,
Aranızda dünyayı tanımayın;
Taşıyın haraçları karanlık bir şana
Ve zevkini çıkarın düşmanlığın!
Dünya şaşarken korkunç şölenlere,
Diyelim ki donakaldı karşınızda;
Sizler için ne üzülür kimse,
Ne de karışır yaptıklarınıza.
Sizler, farklı türün rakipleri,
Şövalyeleri Parnas[14] dağlarının,
Güldürmemeye çalışın milleti
Edepsiz gürültüsüyle dalaşmanızın;
Küfürleşin – yalnız dikkatlice,
Ama siz, aşkta birbirinizin rakibi
Dostça yaşayın, mümkünse!
İnanın bana dostlarım:
Kimin mutlak kaderine,
Yazılmışsa genç bir kızın kalbi,
Dünyaya inat o sevgili olacaktır;
Öfkelenmek aptallıktır ve günahtır.

14 Yunanistan'da sıradağ, mitolojide Apollon'un ve Musaların (esin perileri) tapınağının bulunduğu yer. (ç. n.)

Gizli bir önsezinin bunalttığı
Rogday – dizgin tanımaz savaşçı,
Yol arkadaşlarını bıraktıktan sonra,
Issız bir diyara dalmıştı
Ve ormanın kuytuları arasında,
Derin düşüncelere dalmış gidiyordu;
Sanki bir iblis acı çeken yüreğini
Endişelendiriyor ve kuşkulandırıyordu
Ve mahzun şövalye şöyle fısıldıyordu:
"Geberteceğim!... Yıkacağım tüm engelleri...
Ruslan!... Beni tanıyacaksın...
Genç kız ağlıyordur şimdi..."
Ve atını çevirerek ansızın
Doludizgin dönüyor geri.

Bu sırada gözü kara Farlaf,
Tatlı tatlı kestirip bütün sabah,
Öğlen ışığından da korunduktan sonra,
Tek başına çayın kenarına oturmuştu,
Manevi gücünü pekiştirmek amacıyla
Huzurlu sessizlikte yemek yiyordu.
Birden görüyor. Biri ovada,
Fırtına gibi geliyor dörtnala;
Ve daha fazla zaman harcamadan
Farlaf bırakarak yemek yemeyi,
Mızrağı, tolgayı, kolçakları, yelmeyi,
Eyere atladı ve ardına bakmadan
Uçuyor – adam da onun ardından.
"Dur, seni şerefsiz kaçak seni!"
Diye Farlaf'a bağırıyor yabancı.
"Aşağılık herif, sana bir yetişeyim!
Başını gövdenden ayıracağım kesin!"
Farlaf tanıyınca Rodgay'ın sesini,
Dehşet içinde kalakaldı bükünerek,
Ve kaçınılmaz bir ölümü bekleyerek,
Gittikçe daha hızlı sürüyordu atını.

Tıpkı tavşan da böyle hızlı hızlı,
Kısarak kulaklarını korkuyla,
Ormanın içinden tarlada, tümseklerde
Bir köpekten kaçar hoplaya sıçraya.
Anlı şanlı kaçış yerinde
Eriyen karın baharda
Bulanık selleri akıyordu
Ve toprağın nemli bağrını deşiyordu.
Çevik at hızla gidiyor hendeğe doğru,
Savurarak ak yelesini, kuyruğunu,
Çelik gemine geçirdi dişlerini
Ve hendeğin karşı tarafına attı kendini;
Gelgelelim yüreksiz atlı
Tepetaklak çamurlu hendeğe yuvarlandı,
Ne yeri görüyordu, ne de göğü
Ve ölümü kabullenmeye hazırdı artık.
Rodgay hızla dere yatağına sokuluyor;
Acımasız kılıç havaya kalkık;
"Öl, geber korkak!" diye haykırıyor...
Birden tanıyor Farlaf'ı;
Bakıyor, indirdi kollarını;
Sıkıntı, şaşkınlık ve öfke
Yansıdı yüz çizgilerinde;
Dili tutularak, dişlerini sıkarak,
Kahraman başı önde
Hızla hendekten uzaklaştı,
Kudurmuştu... Ama az kaldı
Alay edecekti kendisiyle.

Sonra rastladı dağın eteğinde
Kambur ve bembeyaz saçlarıyla
Yarı canlı yarı ölü bir kocakarıya.
Yaşlı kadın yol değneğiyle
Ona kuzey yönünü gösterdi:
"Onu orada bulacaksın," dedi.
Rodgay'ın içi sevinçle doldu taştı ve böylece
Uçar gibi gitti kaçınılmaz bir ölüme.

Ya bizim Farlaf? Hendekte yatıyordu,
Nefes almaya bile cesaret edemeyerek
"Sağ mıyım ben?" diye içinden geçirerek.
"Kindar rakibim de nereye kayboldu?"
Birden yaşlı bir kadının mezardan gelen bir sesle
Konuşmasını duyuyor tam başının üstünde:
"Delikanlı ortalık sakinleşti, kalk bakalım;
Artık kimseyle karşılaşmayacaksın;
Bak, atını da getirdim sana;
Kalk ayağa ve kulak ver bana."

Aklı karmakarışık şövalye gönülsüzce
Sürünerek terk etti çamurlu hendeği;
Etrafına ürkek ürkek bakınarak
Soluklandı ve birden canlanarak,
"Oh, Tanrıya şükür, sağlamım!" dedi.

Yaşlı kadın devam etti: "İnan ki
Zor mu zor Ludmila'yı bulmamız
Çok uzaklara uçup gitti;
İkimiz ona ulaşamayız;
Dolaşmak tehlikelidir dünyanın her yerini;
Pişman olacaksın gerçekten.
Öğütlerime uy, dinle beni,
Usulcacık geriye dön sen.
Kiev yakınlarında, uzak bir köşede,
Atandan miras kalmış köyünde
İyisi mi uzak kal endişelerden:
Ludmila kaçamayacak bizden."

Böyle dedikten sonra kaybolup gitti.
Bizim aklı başında kahramanımız
Hemen yurduna doğru yola çıktı sabırsız,
Yürekten unutup şanı şöhreti
Ve genç güzel prensesi de;
Ve meşelikten gelen en hafif bir hışırtıyla,
Baştankaranın uçuşu, suların mırıltısıyla
Terler basıyor, kanı beynine çıkıyordu.

Bu sırada Ruslan uzaklarda dörtnala gidiyor;
Ormanların, kırların ıssız kuytularında
Alışkın bir düşünceyle gönlü akıyor
Ludmila'ya ve mutluluğuna.
Diyor ki: "Bulacak mıyım can yoldaşımı?
Nerelerdesin benim gönlümün sultanı?
Işıltılı gözlerini görecek miyim?
Tatlı konuşmanı işitecek miyim?
Yoksa bu senin kaderin mi,
Bir büyücünün ebedi esiresi
Ve kocayan kederli bir kız olmak
Karanlık bir zindanda solup gitmek?
Yoksa sana ulaşacak mı cesur rakibim?
Hayır, hayır, değerlidir dostum benim:
Sadık kılıcım yanımda hâlâ,
Baş düşmedi omuzlardan daha."

Bir gün, ortalık karardığı vakit,
Dik kıyıyı takiple ırmağın üstünde
Kayalıktan gidiyordu bizim yiğit.
Çevre sessizdi. Birden gerisinde
Ansızın bir ok vınlaması,
Ve çığlık, ve kişneme, ve yelme çınlaması
Ve ıssız tarlada toynak sesleri.
"Dur!" diye gürledi bir ses gök gürültüsü gibi.
Etrafına bakındı. Boş ovada,
Mızrağını kaldırmış ıslık çala çala

Kudurmuş bir atlı hızla geliyordu,
Prens de ona doğru atıldı öfkeyle.
Haykırıyor yiğit süvari:
"Aha! Dur, yakaladım seni!
Hazırlan ahbap, ölümcül bir cenge;
Yat bu yerlerin ortasında şimdi;
Orada da ararsın sevgililerini."
Öfkeden titredi, tepesi attı Ruslan'ın
Bu yaman sesi tanımıştı...

Ya bizim kız, dostlarım?
Bir süreliğine bırakalım onları;
Yakında yine anacağım yiğitleri.
Oysa uzun zamandan beri
Düşünmeliydim genç prensesi
Ve korkunç Çernomor zalimini.

Acayip hayallerimin
Kimileyin arsız sırdaşı,
Anlatmıştım, karanlık gecede
Tatlı Ludmila'nın güzelliğinin
Yanıp tutuşan Ruslan'ın önünde
Dumanlar arasında yitivermesini.
Bahtsız kız! Güçlü kollarıyla cani,
Evlilik yatağından koparark seni,
Kasırga gibi yükselmişti bulutlara
Yoğun duman ve karanlık havanın içinden
Ve uzaklaşıvermişti kendi dağlarına –
Duygularını ve benliğini yitirmiştin
Ve büyücünün korkunç kâşanesinde
Dilsiz, ürkek ve solgun yüzünle
Bir anda kendine gelmiştin.

Kulübemin eşiğinden
Gördüğüm olurdu bazen,
Yaz günlerinin ortasında,
Korkak bir tavuğun ardında,
Kümesin kibirli sultanı
Horozum koşturarak avluda
Şehvetli kanatlarıyla
Sevgilisini kucaklardı.
Köyün civcivlerinin ezeli hırsızı
Boz renkli çaylak süzülürdü
Sinsi dairelerle tepelerinde
Ve önlemlerini alarak öldürücü,
Yıldırım gibi inerdi avluya.
Sonra havalanır, korkunç pençeleriyle
Alıp götürür zavallıyı zorba
Güvenli kaya yarıklarının karanlığına.
Kendi kederiyle ve soğuk korkusuyla
Sarsılan horoz boşuna
Seslenir sevdalısına...
Gördüğü savrulan rüzgârın
Getirdiği uçan bir tüydür yalnızca.

Genç prenses sabaha kadar yattı
Derin bir bilinçsizlik içinde,
Adeta korkunç bir düşle
Sarmalanmıştı – sonunda uyandı,
İçini tutuşturan bir heyecanla
Ve belirsiz bir korkuyla dolu;
Tüm varlığıyla uçuyor hazzın peşinde
Ve birini arıyor esrimeyle:
"Peki, nerede sevgilim, kocam nerede?"
Sesleniyor, taş kesildi birdenbire.
Çevresine bakıyor endişeyle.
Senin odan nerede Ludmila?
Zavallı kız yatıyordu oysa
Baldakenin[15] gösterişli gölgesinde,

15 Karyola, taht, katafalk vb üzerine yerleştirilen tavan; burada gölgelik anlamında kullanılıyor. (ç. n.)

Tüy minderlerin arasında;
Püsküllü, paha biçilmez nakışlı
Kuştüyü kabarık bir döşek, perdeler
Dört bir yanda simli kumaşlar;
Yakutlar ateş gibi parıldıyor;
Etrafta altın buhurdanlar
Mis kokulu buğular salıyor;
Yeter... Bana lazım değil neyse ki
Betimlemek büyüleyici bir evi:
Şehrazat beni bu konuda
Uyaralı uzun zaman oldu;
Bu görkemli teremde neşe olur mu,
İçinde sevgiliyi göremedikten sonra!

Olağanüstü güzellikte üç bakire,
Üzerlerinde ince, harika giysileriyle
Prensesin odasına girdi ve yaklaştı,
Ve yerlere kadar eğilerek onu selamladı.
Sonra biri sessiz adımlarla
Prensesin yanına vardı;
Ona hafif parmaklarıyla
Günümüzde yeni olmayan bir incelikle
Altın saç örgüsü örmeye başladı,
Ve solgun yüzünün çevresi de
İnciden bir taçla dolandı.
Sonra gözlerini sessizce indiren
Başka bir kız yaklaştı peşinden;
Muhteşem bir sarafan – gök mavisi –
Ludmila'nın zarif bedenini sarıverdi;
Şeffaf bir duvak, duman gibi örttü,
Altın bukleleri, diri omuzları ve göğsü.
Kıskanç örtüler öpüyor
Göklere değer güzellikleri,
Ve hafif ayakkabılar süslüyor
Harikalar harikası iki ayakçığı.

Üçüncü kız prensese
İnci işlemeli kemer takıyor.
Bu sırada görünmez bir şarkıcı
Ona neşeli şarkılar söylüyor.
Heyhat! Ne gerdanlığın taşları,
Ne sarafan, ne dizi dizi inci,
Ne övücü ve mutlu şarkılar
Şenlendiriyor onun yüreğini;
Ayna boşuna yansıtıyor
Onun güzelliğini ve sarafanını:
Yere indirmiş sabit bakışlarını,
Susuyor ve kederleniyor.

Gerçeğe gönül verip de,
Kalbin karanlık dehlizlerini görenler
Kendilerinden mutlaka bilirler:
Eğer bir kadın kederler içinde
Ağlayarak, kimseye belli etmeden,
Alışkanlığa ve sağduyuya inat,
Bir gün aynaya bakmayı bırakırsa –
O zaman acısı ciddidir gerçekten.

Ve işte Ludmila tek başına yeniden.
Neler olacağını bilmeden
Kafes pencereye yaklaşıyor
Ve gözleri kederle dolaşıyor
Kasvetli uzakların boşluğunda.
Her şey ölü. Karlı ovalar
Uzanıyor parlak halılarıyla;
Dikiliyor iç sıkıcı dağ dorukları
Tekdüze bir beyazlık içinde
Ve uyukluyor sonsuz sessizlikte;
Çevrede ne dumanı tüten bir çatı var
Ne de karlar içinde bir yolcu,
Ve ıssız dağlarda duyulmuyor

Neşeli bir avın keskin borusu;
Yalnızca arada bir can sıkıcı ıslığıyla
Boş ovada bir kasırga kopuyor
Ve külrengi göğün kenarında
Çırçıplak ormanı sallıyor.

Umutsuzluğun getirdiği gözyaşlarıyla
Korkudan yüzünü kapadı Ludmila.
Heyhat, neler bekliyor şimdi onu!
Koşuyor gümüş kapıya doğru;
Müzikle ardına kadar açıldı kapı,
Ve bizim kız kendini bahçede buldu.
Son sınırı büyülenmenin:
Armida'nın[16] bahçelerinden
Kral Süleyman'ın ya da Kırım prensinin[17]
Sahip olduklarından da muhteşem.
Önünde sallanıyor ve hışırdıyor
Görkemli meşelikler; iki yanı
Palmiyeli yollar ve defne ormanı,
Dizi dizi mis kokulu mersinler,
Sedirlerin gururlu tepeleri
Ve suların aynasında yansıyan
Altın rengi portakallar;
Baharın sıcaklığıyla canlanan
Tepeler, vadiler ve korular;
Mayıs yeli serin serin dolanıyor
Büyüleyici kırların arasında,
Ve bir Çin bülbülü ötüyor
Titreşen dalların karanlığında;
Elmas fıskiyeler fışkırıyor
Şen şırıltılarla bulutlara doğru:

16 İtalyan şair Torquato Tasso'nun (1544-1595) "Kurtarılmış Kudüs" poemasının büyücü kadın kahramanı Armida. Harika bahçeleri vardı. (ç. n.)
17 Varlıklı Kırım Prensi Grigori Aleksandroviç Potemkin (1739- 1791). Rus devlet adamı. (ç. n.)

Altlarında putlar parlıyor
Ve sanki canlılar: Fidias'ın[18] kendisi,
Feb'in[19] ve Pallas'ın[20] yetiştirmesi,
Seyrederken onları hayranlıkla,
Sihirli keskisini sonunda
Ellerinden düşürürdü öfkeyle.
Mermer setlerde kırıla kırıla,
İnci inci ışıltılı bir kavisle
Yuvarlanıyor, çağıldıyor şelaleler
Ve ormanın gölgesinde dereler
Kıvrıla döne gidiyor uykulu dalgalarıyla.
Huzurun ve serinliğin sığınağı,
Sonsuz yeşilliğin arasından orada burada
Görünüp kayboluyor görkemli çardakları;
Her tarafta güllerin capcanlı dalları
Çiçekleniyor, nefes alıyor patikalarda.
Gelgelelim tesellisiz Ludmila
Yürüyüp duruyor ve bakmıyor;
Büyünün görkemi iğrendiriyor onu;
Ve üzüyor erincin parlak görüntüsü;
Nereye? Kendi de bilmeden dolaşıyor,
Büyülü bahçenin etrafını dolanıyor,
Acılı gözyaşlarına bırakarak özgürlüğü,
Karamsar bakışlarını kaldırıyor
Acımasız semalara.
Birden harika bakışları aydınlanıverdi:
Parmağını bastırdı dudaklarına;
Aklına korkunç bir fikir gelmişti sanki...
Feci bir yol açılmıştı: Karşısında
Akarsuyun üzerinde yüksek bir köprü
Asılı duruyor iki kaya üzerinde;
Ağrılı ve derin bir kederle
Ve gözyaşları içinde yaklaşarak

18 Yunanlı heykeltıraş (İ.Ö. 490-431). (ç. n.)
19 Apollon. (ç. n.)
20 Savaş tanrıçası Athena. (ç. n.)

Gürüldeyen sulara indirdi gözlerini,
Göğsünü dövdü hıçkırarak,
Kendini dalgalara atmaya karar verdi –
Ama atlamadı sulara
Ve yoluna devam etti.

Benim güzel Ludmila'm,
Güneşte koşunca sabahtan,
Yorulmuş, kurumuştu gözyaşları,
İçinden şöyle geçiriyordu: "Tam zamanı!"
Otların üzerine oturdu, bakındı çevresine –
Ve birden tüm serinliğiyle başının üstünde
Hışırdayarak bir gölgelik açıldı;
Önünde şahane bir öğlen sofrası;
Işıl ışıl kristal bir yemek takımı;
Ve dalların arkasından sessizlikte
Görünmez bir arp çalmaya başladı.
Tutsak prenses şaşırıyor,
Ama için için düşünüyor:
"Tutsaklık içinde sevdalımdan uzakta,
Artık niçin yaşayayım ki bu dünyada?
Sen ey, öldürücü tutkusu üzerime
Titreyen ve bana acı çektiren!
Beni korkutamaz bir zalimin hükmü:
Ludmila becerebilir ölmeyi!
Ne sıkıcı ezgilerine, ne ziyafetlerine,
Ne de ihtiyacım var gölgeliklerine –
Ne yemek yerim, ne de dinlerim,
Bahçelerinin ortasında öleceğim!"
Böyle düşündü – ama başladı yemeye.

Prenses kalkıyor ve birdenbire
Gölgelik de, arpın sesi de
Şahane sofra takımı da...kayboluverdi;
Ortalık eskisi gibi yeniden sessizleşti;
Ludmila bahçelerde yine tek başına
Bir koruyu bırakıp ötekini dolaşıyor;
Bu sırada masmavi gökyüzünde
Gecenin çariçesi – ay yüzüyor.
Sis perdesi çöküyor dört bir yandan
Ve tepelerde sessizce derin bir uykuya daldı;
Prensesi uyku bastırıyor elinde olmadan,
İlkbahar melteminden daha tatlı
Gizemli bir güç bir anda,
Prensesi havaya kaldırıyor,
Havadan götürüyor doğru saraya
Ve yavaştan yere indiriyor
Akşam güllerinin tütsüleri arasından
Hüznün yatağına, yatağına gözyaşlarının.
Üç kız kaşla göz arasında yeniden belirdi
Çıkarmak için muhteşem gece elbisesini,
Etrafında dört dönmeye başladılar telaşlı,
Ama onların üzgün ve kuşkulu bakışları
Ve zoraki suskunlukları dışa vuruyordu
Gizliden gizliye bir acıma duygusunu
Ve güçsüz bir sitemi yazgılarına karşı.
Ama acele edelim: Üç kızın şefkatli elleri
Soymuştu uykulu prensesi;
Güzel Ludmila özensiz zarafetiyle,
Kar gibi bembeyaz geceliğiyle
Uyumak için yatağa uzanıyor.
Üç kız eğilerek selamladı iç çekerek,
Olabildiğince çabuk geri çekilerek
Kapıyı kapattılar yavaşça.
Peki, tutsağımız şimdi ne durumda?
Titriyor yaprak gibi, nefes almaya çekiniyor;
Parmakları uyuşuyor, bakışları kararıyor;

Anlık uykusu gözlerinden kaçıyor.
Uyumuyor, dikkati arttı iki misli,
Kımıldamadan karanlığa bakıyor...
Etraf karanlık, bir ölüm sessizliği!
Duyduğu sadece yüreğinin titremesi...
Ve sanki... Sessizlik fısıldıyor,
Geliyorlar –geliyorlar onun döşeğine;
Yastıklara gizliyor prenses kendini –
Ve birden... Ah, ne dehşet!... Gerçekten de
Bir gürültü duyuldu; gece karanlığı
Aydınlanıyor ani bir parıltıyla
Ve ansızın ardına kadar açılıyor kapı;
Hiç konuşmadan ilerleyerek gururla,
Parlayan yalın kılıçlarıyla,
Olabildiğince ağırbaşlı
İkişerli sıra halinde Araplar geliyor
Ve minderlerin üzerinde itinayla
Ak bir sakalı taşıyorlar;
Ve sakalın peşi sıra bir kurumla,
Boynunu azametle kaldıran
Kambur bir cüce giriyor kapıdan:
Bu sakal uzun, sivri külahı olan
Usturayla tıraş edilmiş başına aitti.
Artık yaklaşmıştı: O zaman
Prenses fırladı yatağından.
Sakallı cücenin külahına
Yapıştı çevik kollarıyla,
Titreyen yumruğunu kaldırdı
Ve korkuyla öyle bir çığlık kopardı ki
Arapların kulaklarını adeta sağır etti.
Zavallı cüce titreyerek büzüldü,
Dehşete kapılan prensesten
Daha soluktu şimdi yüzü:
Kulaklarını tıkayarak hemen,
Kaçmak istedi, ama sakalına
Dolandı, yere düştü, çırpınıyor;

Kalktı, yine düştü; bu feci durumla
Kara Arap sürüsü birden karışıyor;
Gürültü koparıyor, itişiyor, koşuyor,
Büyücüyü kucaklayarak
Sonunda kurtarıp götürüyorlar
Külahı Ludmila'da bırakarak.

Ya bizim iyi yürekli şövalyemiz ne halde?
Hatırlıyor musunuz o beklenmedik karşılaşmayı?
Hızlı yazan kurşunkalemini al eline
Çiz, Orlovski[21] geceyi ve çarpışmayı!
Ayın titrek ışığı altında
Yiğitler amansızca çarpıştılar;
Yürekler daralmış öfke patlamasında,
Çoktan uzağa fırlatılmış mızraklar,
Çoktan parçalanmış kılıçlar,
Kana bulanmış örme zırhlar,
Kalkanlar çatırdıyor, paramparça...
Çarpıştılar atların üzerinde
Kara toz bulutu kaldırarak gökyüzüne,
Altlarında kıvrak atları çırpınıyor;
İki savaşçı birbirine dolanarak
Öylece sıkışıp hareketsiz kalıyor,
Eyere adeta mıhlanarak;
Öfkeden kasılmış organları;
Birbirine geçmiş, tutuluyor;
Damarlarında bir alev dolanıyor hızlı;
Düşmanın göğsünde göğüs titriyor –
Ve sonunda yalpalıyor, güçten düşüyorlar –
Biri can verecek... Ve bahadırım
Öfkeden köpürerek ansızın
Demir gibi kollarıyla atlıyı
Eyerden koparıp alıyor,
Kaldırıyor, tutuyor başının üstünde

21 Aleksandr Osipoviç Orlovski (1777-1832). Rus ressam. At ve savaş sahneleriyle ilgili tablolarıyla ünlüdür. (ç. n.)

Ve kıyıdan dalgalara fırlatıyor.
“Geber!” diye hışımla haykırıyor;
“Geber, benim kindar hasetçim!”

Okuyucum, sen anladın,
Yiğit Ruslan’ın kiminle vuruştuğunu.
Heveslisiydi o kanlı savaşların,
Rogday, Kievlilerin umudu.
Asık yüzlü vurgunu Ludmila’nın.
Dinyeper’in kıyıları boyunca
Rakibinin izlerini sürmüştü;
Buldu, ulaştı, ama kadim zamanların gücü
Savaşlarda pişen öğrencisine ihanet etti.
Ve Rusya’nın kadim babayiğidi
Kendi ıssızlarında buldu sonunu.
Ve duyuldu ki Rogday’ı
O suların genç denizkızı
Soğuk kollarına almış
Ve ihtirasla öperek bahadırı,
Suyun dibine çekmiş kahkahalarla,
Ve uzun zaman sonra, karanlık gecelerde
Dingin kıyıların yakınında dolaşan
Dev gibi bir bahadırın hayaleti
Tenhaların balıkçılarını korkutup durmuş.

ÜÇÜNCÜ ŞARKI

Boş yere gölgelere gizlendiniz
Huzurlu, mutlu dostlar için,
Şiirlerim benim! Kaçmadınız siz
Kıskançlığından öfkeli gözlerin.
Silik eleştirmen şimdi Ludmila'dan yana
Meşum bir soru yöneltti bana:
Ruslan'ın can yoldaşını niye,
Kocasını alaya alırcasına
Anıyorum hem kız, hem prenses diye.
İyi niyetli okuyucum burada
Görüyorsun kinin kara izini!
Söyle Zoilos,[22] söyle hain,
Nasıl yanıt vereyim peki?
Utan, zavallı, hadi selametle!
Utan, tartışmak istemiyorum;
Haklı oluşuma gönülden memnun,
Susacağım gösterişsiz bir tevekkülle.
Ama Climene,[23] sen anlayacaksın beni,
İndireceksin yere baygın gözlerini,
Sen, can sıkıcı Hymen'in[24] kurbanı...

22 3-4. yüzyıllar arasında yaşamış olan keskin dilli Yunanlı eleştirmen. Puşkin burada çağdaşı olan bir Rus eleştirmene gönderme yaparak bu ismi kullanıyor. (ç. n.)
23 Yunan mitolojisi titanlarından Okeanos'la Tethus'un kızı. Yapıtlarında sık sık antik isimleri kullanan yazar, burada da tanıdığı olan kadına bu isimle hitap ediyor. (ç. n.)
24 Hymen (Himen): Yunan mitolojisinde evlilik Tanrısı. (ç. n.)

Görüyorum: Gizli gözyaşları
Dökülecek, kalbe açık şiirime;
Kızardın, söndü bakışların;
İç çektin susarak... Anlaşılır bir iç çekme!
Kıskanç: Kork, zamanı yakın;
Eros kaprisli Dosada'yla[25]
Cesurca bir oyun tasarladı,
Ve senin onursuz başına
Hazırdır şimdi kindar şapkası.

Serin sabah parıldıyordu şimdi
Kuzey dağlarının karanlığında;
Ama görkemli şato hayli sessizdi.
Çernomor gizli bir kaygıyla,
Şapkasız, üzerinde de sabahlığı
Yatağında esniyordu kızgınca.
Ak sakalının çevresini
Suskun köleler almışlardı,
Ve kemik bir tarak okşar gibi
Sakalının kıvrımlarını çözüyordu;
Yarasın ve güzel olsun diye bu arada
Ucu bucağı görünmeyen bıyıklarına
Doğunun mis kokuları dökülüyordu.
Hünerli bukleleri kıvrım kıvrımdı;
Ve nereden çıktıysa birden
Kanatlı bir ejderha giriyor pencereden;
Çınlatarak demirden pullarını,
Çöreklendi ve birdenbire
Şaşkın kalabalığın önünde
Naina'ya dönüşüverdi
Naina dedi ki: "Seni selamlıyorum,
Sevip saydığım yoldaş, eskiden beri!
Bu zamana dek Çernomor'u tanıyordum
Sadece namlı söylentilerle;

25 Çok eskiden kullanılan Rus kadın isimlerinden biri. Can sıkıntısı, küskünlük, öfke anlamına geliyor. (ç. n.)

Ama ortak düşmanla ikimizi
Bir kader birleştirmekte şimdi;
Bir tehlike tehdit ediyor seni,
Kara bir bulut asılı senin üzerinde;
Ve kırgın bir onurun sesi de
Beni öç almaya çağırıyor."

Sinsi pohpohlama dolu bir bakışla,
Cüce ona elini uzatıyor:
"Ey, muhteşem Naina!" diyor.
"Uzlaşman benim için çok değerli.
Yüzüne vuracağız kahpeliğini Finlinin;
Beni korkutamaz karanlık fitneleri:
Zayıf düşmandan nasıl çekinirim!
Öğren şimdi mucizevi yazımı:
Göksel lütufla dolu bu sakalla
Çernomor donatılmadı boşuna.
Sakalımın ak kıllarını
Düşman kılıcı kesmedikten sonra,
Yaman yiğitlerden hiçbiri,
Ve hiçbiri ölümlülerden
Yok edemez en ufak niyetimi;
Ludmila benim olacak ebediyen,
Ruslan da mezara girecek!"
Cadı somurtarak tekrarladı:
"O geberecek, geberecek!"
Sonra üç kez tısladı,
Üç kez ayaklarıyla yeri dövdü
Ve uçup gitti kara ejderhaya dönüşerek.

Cadının yüreklendirdiği büyücü,
Parlarken ipek cüppesiyle[26]
Keyiflenerek yeniden karar verdi
Tutsak kızın ayaklarına getirmeye
Bıyıkları, aşkı ve itaati

26 Yüksek din görevlilerinin giydiği cüppe. Burada elbise anlamında kullanılıyor. (ç. n.)

Giyinip kuşanan sakallı cüce
Kızın sarayına gidiyor yine.
Dolaşıyor odaları sıra sıra:
Prenses hiçbirinde yok. Sonra bahçeye,
Defne ormanına, bahçe parmaklığına,
Göl boyunca, çağlayanın çevresine,
Köprünün altına, çardaklara...
Yok! Prenses gitmiş, kaybolmuş izi!
Cücenin şaşkınlığını kim anlatabilir ki,
Ve delice titremesini ve homurtusunu?
Gözleri öfkeden görmez olmuştu.
Cücenin vahşi çığlığı duyuldu:
"Buraya köleler, koşun!
Buraya, güveniyorum sizlere!
Bana tez Ludmila'yı bulun!
Duyuyor musunuz, bir an önce!
Yoksa – alaya alırsanız beni –
Sakalımla boğarım hepinizi!"

Okuyucum anlatayım mı sana
Güzel kızın nereye kaybolduğunu?
Kaderine gözyaşları içinde gece boyunca
Hem hayret ediyor, hem – gülüyordu.
Kız korkmuştu bir sakaldan,
Ama Çernomor'u tanıyordu şimdi.
Gülünç biriydi ve hiçbir zaman
Kahkaha dehşetle bir gidemezdi.
Sabahın ilk ışıkları vurduğunda
Ludmila terk etti yatağını
Ve isteksizce çevirdi bakışlarını
Yüksek ve temiz aynalara;
Altuni bileklerini gönülsüzce
Bembeyaz omuzlarından kaldırdı;
İçinden gelmeden gür saçlarını
Örmeye başladı aldırışsız eliyle:
Bir köşede buldu tesadüfen

Dün üzerinde olan giysilerini;
İç çekerek giyindi ve üzüntüden
İçin için ağlamaya başladı;
Ama acı ve özlemle bel bağladığı
Camdan ayırmıyordu bakışlarını,
Ve genç kızın geliverdi aklına,
Kaprisli düşüncelerin heyecanıyla,
Çernomor'un şapkasını denemek.
Derin bir sessizlik, etrafta kimse yok;
Kızı kimseler görmeyecek...
On yedi yaşındaki bir kıza da
Hangi şapka yakışmayacak!
Kim istemez şık giyinmeyi!
Ludmila şapkayı evirdi çevirdi;
Kaşlarına eğdi, düz, yanlamasına
Ve sonra da ters giydi.
O da nesi? Eski günlerin mucizesi!
Ludmila kaybolmuştu aynada;
Tekrar çevirdi – ve karşısında
Eski Ludmila beliriverdi;
Ters giydi – gene yoktu.
Çıkardı – ve aynadaydı! "Harika!
Tamam, büyücü, tamam, canım!
Artık burada tehlikede değilim;
Endişelerimden şimdi kurtulacağım!"
Ve prenses yaşlı zorbanın şapkasını
Sevinçten kızararak ters taktı.

Ama şimdi dönelim kahramanımıza.
Ruslan'ı terk ederek kaderine
Bu kadar uzun süre şapka ve sakalla
İlgilenmek ayıp değil mi bize?
Ruslan, Rodgay'la acımasızca bir cenge
Girdikten sonra deli ormanı aşıp geçti.
Sabah göğünün parıltılarında
Önünde geniş bir vadi seriliverdi.

Bahadır elinde olmadan titriyor:
Eski savaş alanına göz atıyor.
Uzaklar bomboş; ötede beride
Sararıyor kemikler; tepelerde
Savrulmuş sadaklar, zırh takımı;
Paslı bir kalkan kimi yerde,
Kimi yerde at koşumları;
Bir kılıç uzanıyor el kemiklerinde;
Şurada ot sarmış tüylü bir tolga.
Eski bir kafatası çürüyor içinde;
Burada yere devrilmiş atıyla
Bir bahadırın tam iskeleti de
Yatıyor öyle kımıltısız;
Toprağa saplı mızraklar, oklar,
Dingin bir sarmaşıkla kaplanmış...
Hiçbir şey bu ıssızlığın
Bozamıyor dilsiz sükûnetini,
Ve güneş parıltılı yükseklerden
Aydınlatıyor ölüm vadisini.

Şövalye iç geçirerek çevresini
Kederli gözlerle tarıyor.
"Ey savaş alanı, seni
Kim kapladı ölü kemikleriyle?
Kimin yavuz atı çiğnedi seni
Kanlı savaşın son saatinde?
Kim üzerine devrildi şanla?
Gökyüzü kimin yakarışlarını duydu?
Neden sustun da sen tarla
Kaplandın unutuşun otlarıyla?
Zamanların sonsuz karanlığından,
Belki kurtuluş yok bana da!
Dilsiz bir tepenin üzerine dikilecek
Belki de Ruslan'ın sessiz sini,
Ozanların gür sesli telleri
Ondan hiç söz etmeyecek!"

Ama çok geçmeden hatırladı bahadırım
Kahramana has bir kılıcın gerektiğini
Ve hatta bir zırhın; oysa kahramanın
Hiç silahı yoktu son çarpışmadan beri.
Çevresini dolanıyor tarlanın;
Çalılarda, gözden ırak kemikler arasında,
Paslanıp dağılan örme zırhların,
Kılıç ve parçalanmış tolgaların yığınında
Kendine silah ve zırh takımı aramada.
Sessiz bozkır uyandı ve uğultu,
Çatırtı ve çınlama yükseldi tarlada.
Kalkanı kaldırdı, pek seçmeden,
Hem tolga buldu, hem boynuz boru;
Ama kılıç bir türlü bulamıyordu.
Vadiyi at sırtında dolanırken
Pek çok kılıç görüyor. Ne ki
Hepsi hafif ve hayli küçük,
Yakışıklı prensimizse değildi sümsük,
Zamanımızın şövalyeleri gibi,
Sıkıntıdan oynamak için bir şeylerle
Çelik mızrak aldı ellerine,
Örme zırh gömleği göğsüne taktı
Ve sonra uzun bir yola çıktı.

Artık solmuştu kızıl günbatımı
Uyutulan yeryüzünün üzerinde;
Mavi dumanlar tütmede,
Ve ay doğuyor altın sarısı;
Bozkır karardı. Karanlık patikada
Düşünceli dalgın gidiyor bizim Ruslan
Ve görüyor: Gece sisinin arasından,
Kocaman bir tepe kararıyor uzaklarda,
Ve korkunç bir şey hırıldıyor.
Tepe şimdi daha da yakınında – duyuyor:
Büyüleyici tepe sanki nefes alıyor.

Ruslan kulak veriyor ve bağırıyor
Korkusuz ve hayli soğukkanlı;
Ama oynatarak ürkek kulaklarını,
At harınlıyor ve titriyor,
Sallıyor direngen başını,
Dimdik olmuştu yeleleri.
Tepe birdenbire bulutsuz ayla
Zar zor aydınlanarak parlıyor
Siste; cesur prens bakıyor –
Ve bir mucize görüyor karşısında.
Bulacak mıyım renkleri ve kelimeleri?
Tam önünde canlı bir kafa.
Kocaman gözleri derin uykuda;
Hırlıyor, sallayarak kanatlı miğferini,
Ve karanlık zirvede tüyleri de
Gölgeler gibi dolaşıyor dalgalanarak.
Sessizlikle kuşatılan kafa
Ürpertici güzelliğiyle bulutları tutarak
Kasvetli bozkırın üzerinde,
Issızların bu isimsiz bekçisi,
Ürpertici dumanlı bir kütleyle
Önünde dikiliyor Ruslan'ın.
Şaşkınlık ve tereddüt içinde bahadır
Bu gizemli uykuyu bozmak istiyor,
Yaratığı yakından incelemek üzere
Başın etrafını şöyle bir dolandı
Ve burnun önünde durdu sessizce.
Mızrakla burun deliklerini gıdıkladı,
Ve baş yüzünü buruşturarak esnedi,
Gözleri açıldı ve hapşırdı...
Kasırga koptu, bozkır sarsıldı,
Toz bulutu kalktı ve bıyığından,
Kirpiklerinden ve kaşlarından
Baykuş sürüsü dökülmeye başladı;
Sessiz ormanlar uyandı.
Aksırık yankılandı – çevik at sıçramaya,
Kişnemeye başladı ve uçup gitti uzağa,

Şövalye eyerin üzerinde zor duruyordu
Ve ardından gök gürültüsü gibi bir ses duydu:
“Hey, nereye kaçıyorsun akılsız şövalye?
Bana bak şaka yapmıyorum, dön geriye!
Bir hamlede yutuveririm küstahları!”
Ruslan küçümsemeyle başını çevirdi,
Dizginlere asılarak durdurdu atı
Ve kibirli bir tavırla gülümsedi.
“Ne istiyorsun benden?” diye
Somurtarak gürledi kafa.
“Al işte, yazgım konuk yollamış bana!
Bana bak, yıkıl karşımdan hadi!
Uyumak istiyorum, gece oldu şimdi,
Elveda!” Ama ünlü şövalye
Bu kaba sözleri duyunca,
Haykırdı kızgın bir kibirle:
“Kes sesini, boş kafa!
Duymuşluğum vardır bir gerçeği:
‘Başı büyük olanın, ufak olurmuş beyni!’
Tamam, gidiyorum, başını şişirmeyeceğim,
Ama tekrar karşılaşırsak, affetmeyeceğim!”

Bunun üzerine öfkeden dili tutulan,
İçini daraltan bir kinle tutuşan
Baş somurttu. Kanlı gözleri
Kor gibi parlamaya başladı;
Dudakları köpüklenerek titredi,
Ağzından, kulaklarından buharlar saldı –
Ve baş ansızın tüm gücüyle soluğunu
Üflemeye başladı prense doğru;
At boşuna gözlerini yumarak,
Başını eğip, göğsünü kasarak,
Sürdürüyor tekinsiz yolunu
Fırtına, yağmur ve gece karanlığında;
Gözleri kararan at dehşet içinde
Rüzgâr gibi gidiyor dinlenmeye

Daha uzaklardaki bir tarlaya.
Bahadır tekrar dönmek istiyor –
Gene püskürtülmüştü – umut yok!
Başsa onun arkasından,
Deli gibi kahkahalar savurarak,
Gürlüyor: "Behey yiğit, behey kahraman!
Nereye böyle? Yürü bakalım şöyle yavaştan!
Ey şövalye, boynunu kıracaksın yok yere;
Ödleklik yapma atlı, beni de
Tek vuruşla sevindir hiç değilse,
Çatlatmadan önce şu atını."
Oysa baş, kahramanı
Korkunç diliyle kızdırıyordu.
Ruslan gizleyerek yüreğindeki sıkıntıyı
Mızrağıyla sessiz tehdit ediyor başı,
Savuruyor serbest kolunu,
Ve, soğuk çelik titreyerekten
Kendini bilmez dile saplandı.
Ve kan, kuduran gırtlaktan birden
Irmak gibi boşanmaya başladı.
Baş şaşkınlık, acı ve öfkeden
Bir anda yitiriverdi küstahlığını,
Prense dikti bakışlarını,
Demiri kemiriyordu, sararmıştı.
Bizim sahnelerde de olur bazen,
Dingin bir ruhla heyecana gelip de
Beklenmedik ıslıkla serseme dönen
Melpomene'nin[27] kötü öğrencisi de böyle,
Görmez artık hiçbir şeyi,
Sararır, solar, rolünü unutur,
Titrer, eğerek başını yere,
Ve, hık mık eder, suspus olur
Alaycı kalabalığın önünde.
Yararlanarak bu şanslı andan,
Sersemleyen başa doğrudan

27 Yunan mitolojisindeki dokuz Musadan biri, tragedyanın esin perisi. (ç. n.)

Bahadır atmaca gibi uçuyor
Havaya kalkan korkutucu sağ koluyla
Ve ağır demirden kolçağıyla
Yanağına var gücüyle vuruyor;
Ve bozkır bu vuruşla yankılandı;
Çiyle kaplanmış çayırın etrafı
Kanlı köpüğe boyandı,
Ve yerinden oynayarak kafa
Yan döndü ve yuvarlandı
Ve çarpmaya başladı demir tolga.
Sonra bu ıssız yerde
Işıldamaya başladı bir bahadır kılıcı.
Şövalyemiz neşeli bir titremeyle
Kavradı kılıcı ve başa doğru
Kana bulanmış çayır boyu
Koşuyor acımasız niyetiyle
Kulaklarını, burnunu kesmeye;
Şimdi doğramaya hazır şövalye,
Enli kılıcı havaya kaldırdı –
Şaşkınlık içinde duyuyor ansızın
İçli inleyişini yalvaran başın...
Ve kılıcı yavaşça indiriyor yere,
Ölüyor içindeki azgın öfke,
Ve sönüyor coşkun öç duygusu
Yakarıyla yatışan yüreğinde:
Öğlen ışığının vurduğu
Buz da böyle erir vadide.

Baş içini çeke çeke dedi ki:
“Kahraman, beni sonunda ikna ettin,
Ve bana gösterdi sağ kolun senin
Karşında suçlu biri olduğumu;
Bundan böyle uysal davranacağım sana;
Yiğit şövalye, yücegönüllü ol ama!
Ağıtlar yakmayı hak ediyor yazım.
Ben de ünlü bir yiğittim!

Kanlı çarpışmalarda kendime
Denk bir tek düşman görmedim;
Mutluydum, ah, olmasaydım
Bir rakip küçük kardeşime!
Sinsi, kindar Çernomor – sen, sen,
Tüm felaketlerimin suçlusu sensin!
Ailemizin utancı, yüzkarası,
Sakallı ve cüce olarak doğan kardeşim,
Olağandışı boyumu gençliğimden beri
Öfke duymadan göremiyordu
Ve acımasız kardeşim bu yüzdendir ki
İçten içe bana kin besliyordu.
Boylu poslu olsam da ben,
Her zaman biraz saftım, bu zavallı
Gülünç boyu olmasına rağmen,
Çok kötü kalpli – ve cin akıllıydı.
Ayrıca bil ki felaketime dair,
Uğursuz bir güç gizlidir
Onun büyülü sakalında.
Ve, dünyada her şeyi küçümserken –
Sakalı tam olduktan sonra –
Bu hain korkmaz kötülüklerden.
İşte bir gün dostluk kisvesiyle
Bana sinsice şöyle dedi:
'Dinle, sakın geri çevirme
Şu önemli hizmeti:
Kara kitaplardan öğrendim,
Doğu dağlarının ötesinde,
Kıyılarında dingin denizin,
Kilit altında, ıssız bir mahzende,
Bir kılıcın saklı olduğunu.
Anlamıştım büyüleyici karanlıkta
Kötü kaderin buyruğuyla,
Bu kılıcı tanıyacağımızı;
İkimizi de yok edeceğini:
Benim sakalımı keseceğini,

Senin başını; kendin ver kararını,
Cinlerin işi bu kılıcı ele geçirmemizin
Ne kadar önemli olduğuna!'
Cüceye: 'Ee, ne var?' dedim.
'Bunun zor yanı neresi ki? Hazırım;
Giderim, dünyanın bir ucu olsa bile!'
Kalın bir çamı bir omzuma vurdum,
Bana yol göstermesi için de
Öbürüne cani kardeşimi oturttum.
Çıktım böylece bir uzun yola,
Adım adım gidiyordum, Tanrıya şükür ki,
Kehanete inat olsun diye sanki,
Her şey yolunda gidiyordu başta:
Uzaklardaki dağların ardında
Bulduk uğursuz mahzeni;
İçerde ne varsa öteye beriye dağıttım.
Sonunda saklı kılıcı ortaya çıkardım.
Ama... Hayır! Kader şöyle istemişti:
Aramızda sert bir tartışma çıkıverdi –
Ne yalan söyleyeyim, bir nedeni vardı!
Mesele – bu kılıca kimin sahip olacağıydı.
Atıştım durdum, öfkelendi cüce;
Çekiştik uzun süre ve sonunda
Sinsi kardeşim bir oyun buldu kurnazca,
Suspus olmuş, yumuşamıştı sözde.
'Bırakalım,' dedi Çernomor ciddi,
'Şu yararsız, saçma çekişmeyi.
Anlaşmamızı zedeleyeceğiz böyle giderse;
Barış içinde yaşamayı emreder sağduyu;
Bu kılıca kimin sahip olması gerektiğine
Bırakalım kader versin hükmünü.
Yere dayayalım kulaklarımızı
(Kötülük neler uydurmaz ki!)
Ve içimizden kim işitirse ilk çınlamayı,
Kılıca o sahip olacak ölene dek.'
Böyle dedikten sonra yere yattı.

Ben de uzandım ahmaklık ederek;
Yatıyorum ve hiçbir şey duymuyorum,
'Onu aldatacağım,' diye düşünerek.
Ancak gaddarca yanılan ben oldum.
Cani derin bir sessizlik içinde
Yekinerek, ayaklarının ucunda sinsice
Arkadan bana yaklaştı, kolunu kaldırdı;
Keskin kılıç vınladı kasırga gibi,
Ve dönüp arkama bakana kadar
Başım omuzlarımdan ayrılıverdi –
Ve nasıl olduysa doğaüstü bir güç de
Hayatın soluğunu bıraktı başımın içinde.
Dikenli çalılarla kaplandı iskeletim;
Uzak bir diyarda unutulmuş gibi
Çürüyüp dağıldı gömülmemiş cesedim.
Ama kindar cüce alıp getirdi
Beni işte bu ıssız diyara,
Buraya, bugün senin aldığın kılıca
Sonsuza dek bekçilik edeceğim yere.
Ey, namlı yiğit! Yazgının kolladığı,
Al onu, Tanrı seninle olsun!
Belki de yolunun üzerinde
Cüce-büyücüye rastlarsın –
Ah, onu eğer görürsen,
Kahpeliğin, kinin öcünü al!
Ve nihayet mutlu olacağım,
Bu dünyayı terk edeceğim huzurla –
Ve minnet duygularıyla
Bana attığın tokadı unutacağım."

DÖRDÜNCÜ ŞARKI

Ben her sabah uykudan uyanınca,
Gönülden şükrederim Tanrıya
Zamanımızda bu kadar fazla
Büyücü olmadığı için.
Ayrıca – şeref şan olsun onlara! –
Evliliklerimiz güvenli
Pek ürpertici gelmez niyetleri
Erkeklere ve genç kızlara.
Ama başka büyücüler vardır
Ki nefretimi çeker onlar
Gülümseme, mavi gözler
Ve tatlı bir ses – a, dostlar!
Sinsidirler – onlara kanmayın!
Korkun –bana öykünürken–
Onların esrik eden zehrinden
Ve sükûnet içinde uyuyun.

Şiirin olağanüstü dehası,
Gizemli imgelerin ozanı,
Aşkın, hayallerin ve iblislerin,
Sinlerin ve cennetin sadık sakini
Ve uçarı esin perimin
Sırdaşı, koruyucusu ve eğitmeni!

Bağışla beni Orpheus'u[28] kuzeyin,
Bu eğlenceli hikâyemde
Şimdi peşinden uçup gittiğim
Ve kaprisli esin perimin lirini de
Bu güzel yalanla açığa vurduğum için.

Hepiniz işittiniz dostlarım
Zalimin çok eski zamanlarda önce kendini
Ve sonra da ruhlarını kızların
Kederden şeytana nasıl teslim ettiğini;
Ardından cömert bir sadakayla,
Duayla, inançla ve perhizle,
Ve içten bir tövbeyle
Koruyucusunu kutsalında kazanmasını;
Zalimin ölmesini ve on iki
Bakirenin[29] derin uykuya dalmasını:
Büyülemiş ve korkutmuştu bizleri
Bu gizemli gecelerin tabloları,
Bu olağanüstü görüntüler,
Bu karanlık iblis, bu Tanrısal fırtına,
Günahkârın çektiği canlı işkenceler
Ve masum kızların zarifliği.
Onlarla ağlamış, onlarla gezmiştik
Şatonun dişli duvarlarının çevresini,
Kalbe dokunan bir duyguyla sevmiştik
Dingin uykularını ve esaretlerini;
Gönülden Vadim'i[30] çağırdık
Ve gördük onların uyanışını,
Sık sık Aziz rahibeleri
Ata kabrine uğurladık.
Peki, bu mümkün mü? Aldatıldık!
Ama nasıl duyurmam ki gerçeği?

28 Yunan mitolojisinin ünlü ozanı. Puşkin burada ünlü Rus şairi Jukovski'yi kuzeyin Orpheus'u olarak nitelendiriyor. (ç. n.)

29 Kastedilen, ünlü Rus şairi Vasiliy Andreyeviç Jukovski'nin (1783- 1852) "On İki Uyuyan Bakire" baladı. (ç. n.)

30 Jukovski'nin adı geçen baladının kahramanı. (ç. n.)

Genç Ratmir yönelterek güneye
Atının sabırsız koşusunu,
Gün batmadan bir an önce
Ruslan'ın karısına yetişmeyi düşünüyordu.
Ama akşam kızıllığı kararmıştı;
Boşuna bakıyordu şövalye
Önündeki uzak sislere:
Irmağın üstü ıpıssızdı.
Yaldızlanan çam ormanın üzerinde
Günbatımının son ışıkları yanıyordu.
Kara kayalıkların önünden bizim şövalye
Sessizce geçerek dikkatli gözleriyle
Ağaçların arasında yatacak yer arıyordu.
Vadiye doğru atını sürüyor
Ve görüyor: Kayalıkların üzerinde
Bir şatonun dişli burçları yükseliyor.
Kararmış kuleleri görünüyor köşelerinde,
Ve kulenin yüksek duvarlarında bir bakire
Denizde yalnız başına bir kuğu gibi,
Akşam kızıllığıyla aydınlanmış dolaşıyor;
Belli belirsiz şarkısı duyuluyor
Vadinin derin sessizliğinde:

"Gece karanlığı yayılıyor ovaya;
Dalgalardan rüzgâr yükseldi serin.
Çok geç oldu artık genç gezgin,
Sığın bizim neşeli şatomuza.

Burada gece gönençli ve huzurludur,
Gürültü ve şölen olur gündüzleriyse.
Hadi gel, bu dostça davete,
Hadi gel genç yolcu, gitme ne olur!

Burada güzeller bulacaksın bir dolu;
Tatlı sözlerini ve buselerini.
Gel, bu gizli davete hadi,
Hadi gel, hey, genç yolcu!

Tan kızıltısından senin için
Veda kupası dolduracağız şimdi.
Gel, bu barışçı çağrıya hadi,
Hadi gel, hey, genç gezgin!

Gece karanlığı yayılıyor ovaya;
Dalgalardan rüzgâr yükseldi serin.
Çok geç oldu artık genç gezgin!
Sığın bizim neşeli şatomuza."

Kız çağırıyor, şarkı söylüyor;
Genç han da şimdi duvarın önünde;
Onu giriş kapısında karşılıyor
Bir dizi güzel hep birlikte;
Uğultusunda tatlı sözlerin
Etrafını aldılar Ratmir'in;
Büyüleyici gözlerini ayırmıyorlar ondan;
İki kız atını götürüyor;
Saraya giriyor genç han;
Peşinden tatlı yalnızlar kalabalığı;
Kanatlı miğferini çıkarıyor biri,
Dövme zırh takımını diğeri,
Biri kılıcını alıyor, biri tozlu kalkanını.
Demirden savaş giyitlerinin yerini
Erincin elbisesi alıyor şimdi.
Ama önce götürüyorlar genç hanı
Harika Rus hamamına.
Buharlı sular dökülüyor
Gümüşten kurnalara,
Serin fıskiyeler fışkırmada;
Yere muhteşem bir halı serili;

Yorgun han üzerine uzanıyor;
Üzerinden buharlar yükseliyor;
Rehavetle dolu gözlerini indiren
Zarif, yarı çıplak dilberler,
Sevecen ve sessiz bir ilgiyle,
Genç hanın çevresinde
Şuh bir kalabalıkla toplanıyorlar.
Şövalyenin başucunda bir bakire
Yelpazeliyor onu kayın dallarıyla,
Ve ondan ıtırlı bir sıcaklık yayılıyor;
Biri ilkbahar güllerinin özsuyuyla
Yorgun bedenini serinletiyor
Ve hoş kokulara batırıyor
Saçının koyu kıvırcık tellerini.
Hazla kendinden geçen kahraman
Tutsak Ludmila'nın unutmuş çoktan
Daha dünkü sevimli güzelliklerini;
İnliyor tatlı bir arzuyla;
Parlıyor dolaşıp duran gözleri,
Ve, tutkulu bir beklentiyle dolu doluya,
İçi eriyor, kavruluyor yüreği.

İşte üzerinde yumuşak kadifelerle,
Harika kızların çemberinde
Ratmir banyodan çıkıyor.
Ve zengin bir sofraya oturuyor.
Homeros değilim ben; yüce şiirlerde
O terennüm edebilir sadece
Yunan birliklerin öğlen yemeklerini,
Ve derin çanakların köpüğünü ve sesini.
Daha hoşuma gider, özensiz lirle,
Parny'nin[31] izinden giderek,
Gecenin gölgesinde çıplaklığı
Ve tatlı aşk öpücüklerini övmek!
Ay şatoyu aydınlatıyor;

31 Evariste Parny (1753-1814). Fransız şair. Akademi üyesi. (ç. n.)

Görüyorum uzaktaki teremi,
Orada şövalye baygın ve ateşli
Yalnız uykusunun tadını çıkarıyor;
Alnı ve yanakları
Yanıyor ani bir alevle;
Yarı aralık dudakları
Gizli bir buseyi çekiyor kendine,
Tutkuyla derin derin iç çekiyor,
Görüyor bunları – ve ateşli düşünde
Kalbine örtüleri bastırıyor.
Ve işte derin sessizlikte
Kapı açıldı ardına kadar;
Telaşlı bir ayağın altında
Kıskanç döşeme gıcırdıyor,
Ve gümüşsü ayın ışığında
Görünüp kayboldu bir dilber.
Ey, kanatlanmış düşler!
Kaybolun, uçup gidin!
Uyan – senin gecen başladı!
Uyan – değerlidir kayıp anları!...
Kız yaklaşıyor ve yatıyor
Ve kösnül bir erinçle uyukluyor;
Yataktan kayıyor Ratmir'in örtüsü,
Ve sıcak bir tüy alnını sarıyor.
Kız onun karşısında sessizce
Kıpırtısız, soluksuz duruyor.
Sevdiği çobanının önünde
İkiyüzlü Diana[32] gibi;
Ve sonunda kız hanın yatağında
Dizini dayayıp, derin bir iç çekişle
Yüzünü Ratmir'e yaklaştırıyor
İnlemeyle, ateşli bir titremeyle
Talihli erkeğin uykusunu kesiyor
Sessiz ve tutkulu bir öpücükle...

32 Eski Roma mitolojisinde, vahşi hayvan ve av tanrıçası. Yunan Tanrıçası Artemis ile özdeşleştirilir. (ç. n.)

Ama dostlar, el değmemiş lirim
Sustu elimin altında;
Zayıflıyor çekingen sesim –
Bırakalım genç Ratmir'i;
Cesaretim yok şarkıları sürdürmeye:
Ruslan ilgilendirmeli bizi;
Ruslan, bu eşsiz şövalye,
Özde kahraman, sadık bir tutkun.
Zorlu bir cenkle yorgun mu yorgun,
Bahadır başının altında
Tatlı bir uykunun zevkini çıkarıyor.
Ama durgun ufuk ilk tan kızıllığıyla
Artık pırıl pırıl parlıyor;
Her şey apaydınlık – oynak ışığı
Sabahın, karmakarışık saçlarını yaldızlıyor.
Ruslan kalkıyor ve gayretli atı
Yiğit savaşçıyı ok gibi uçuruyor.

Ve hızla geçiyor günler; tarlalar sararıyor;
Ağaçların dökülüyor çürük yaprakları;
Ormanlarda sonbahar rüzgârının ıslığı
Kanatlı şarkıcıları bastırıyor;
Ağır, iç karartıcı bir duman,
Çıplak tepelerin üzerini sarıyor;
Kış yaklaşıyordu – Ruslan yılmadan
Uzun yolunu sürdürüyor
Uzaklardaki kuzeye; günden güne
Karşılaşıyor yeni engellerle:
Kimileyin dövüşüyor bir bahadırla
Kimileyin bir cadıyla, devle;
Ay ışıklı gecelerde görüyor bazen,
Sanki büyüleyici bir düşün içinden,
Külrengi bir sisle çevrili
Denizkızlarını, dallarda sessizce
Sallanarak, genç şövalyeyi,
Dudaklarında kurnaz bir gülümsemeyle

Çelmek istiyorlar hiç konuşmadan...
Ama gizli bir ilahla korunan
Korkusuz şövalye güvenlik içinde;
Yüreğindeki arzu uyukluyor,
Onları ne görüyor, ne de dinliyor,
Onunla her yerde olan Ludmila sadece.

Ama bu arada kimsenin görmediği,
Büyücünün saldırılarından
Sihirli şapkanın kollayıp gizlediği,
Prensesim, ne yapıyor, güzel Ludmila'm?
O suskun ve kederli,
Geziyor bahçelerde bir başına,
Sevgilisini düşünüyor ve özlüyor,
Hayallerinin dizginlerini serbest bırakarak ya da
Doğduğu, büyüdüğü Kiev ovalarına
Kalbinin yarı bilinçsizliğinde uçup gidiyor;
Kucaklıyor babasını, erkek kardeşlerini,
Görüyor genç kız arkadaşlarını
Ve sütannelerini, yaşlı dadılarını –
Kimsenin anmadığı ayrılığı ve esareti!
Ama zavallı prenses çok geçmeden
Dönüyor gerçeğe yeniden
Ve yine yalnız ve kederli.
Âşık zorbanın köleleri bu sırada,
Oturmaya cesaret edemeyerek
Gece gündüz bahçelerde ve şatoda
Güzel tutsağı arayıp duruyorlardı,
Koşturuyorlar, bağırarak sesleniyorlardı,
Ne var ki hepsi boşuna bir çaba.
Ludmila eğleniyordu kölelerle:
Kimileyin büyülü korularda
Şapkasız ortaya çıkarak birdenbire,
Bağırıyordu: "Buraya, buraya!" diye.
Ve hep birlikte fırlıyorlardı ona doğru;
Ama o tarafta –birden görünmez oluyordu –

Ve sessiz, duyulmaz adımlarla
Yırtıcı ellerinden kaçıyordu.
Buluyorlardı her saat, her yerde
Onun bir anlık izlerini:
Kâh bir ağacın yaldızlanmış meyveleri
Kayboluyordu hışırdayan dalların üzerinde,
Kâh pınar suyunun damlaları
Ezilmiş çayıra dökülüyordu:
O zaman şatoda anlıyorlardı
Prensin bir şeyler yediğini içtiğini.
Geceleri gizlenerek Ludmila
Sedir ya da akağaç dallarında
Kısa süreli uyku arıyordu,
Ama gözyaşları döküyordu yalnızca,
Kocasına sesleniyor, huzur arıyordu,
Uyuşukluk ve keder bitirmişti onu,
Ve gün ağarmadan önce
Başını nadiren ağaca yaslayarak,
Hafif bir uyuşuklukla uyuyordu;
Gece karanlığı azaldığında ise
Şelalenin yolunu tutarak
Soğuk sularda yıkanıyordu:
Bir gün sabah zamanı
Sarayından gördü cüce,
Görünmez bir elle
Şelalenin çağladığını ve fışkırdığını.
Her zamanki tasası yüreğinde
Yeni bir geceye kadar, orada burada,
Bahçelerde dolaşıyordu Ludmila:
Akşama doğru işitirlerdi
İkide bir tatlı sesini;
Korularda buluyorlardı sıkça
Ya yere fırlatılmış tacını
Ya İran şalından bir parçayı
Ya da gözyaşları içinde mendilini.

Korkunç bir tutkuyla yaralanan,
Endişe ve öfkeyle yüzü bulutlanan
Büyücü sonunda karar verdi
Ludmila'yı kesin olarak yakalamaya.
Lemnos'un topal demircisi[33] de,
Güzel Kitera'nın[34] elinden böyle
Evlilik tacını kabul ederek,
Sonra güzelliklerine ağ kurmuştu,
Alaycı tanrıların önüne sererek
Kipros'un[35] tatlı oyunlarını...

Özlemle yanan zavallı Ludmila
Mermer kameriyenin serinliğinde
Pencere önünde sessizce oturuyordu
Ve sallanan dalların içinden
Çiçeklenmiş çayıra bakıyordu.
Bir ses duyuyor aniden.
Biri: "Canım sevgilim!" diye bağırıyor
Ve vefalı Ruslan'ı görüyor.
Hatları, yürüyüşü ve boyu posu;
Ama yüzü solgun, gözleri bulutlu –
Ve kalçasında da açık bir yara –
Ludmila'nın yüreği titredi. "Ruslan!
"Ruslan... Gerçekten de o!" Ve ok gibi
Tutsak prenses atılıyor kocasına doğru,
Gözyaşları içinde titreyerek diyor ki:
"Buradasın... Yaralısın... Sana ne oldu?
Sonunda kavuşmuştu ve onu kucakladı:
Ah, ne dehşet!... Hayal kayboluyor!
Prenses ağların içinde; şapkası
Başından yere düşüyor.

33 Hephaistos: Yunan mitolojisinde demirci Tanrı, ateş ve volkanların Tanrısı. (ç. n.)
34 Afrodit tapınağının bulunduğu ada. Burada Afrodit kastediliyor. Afrodit'in pek çok ismi vardı. Kitera, Astarte, Cytherea vs... (ç. n.)
35 Afrodit. (ç. n.)

Donup kalırken: “O benim!” diye
Korkunç bir çığlık duyuyor, ve
O anda büyücüyü görüyor karşısında.
Kızın acıklı iniltisi duyuldu,
Bayılarak düşecek – garip bir uyku
Sardı bahtsız kızı kanatlarıyla.

Kim bilir neler olacak prensese!
Ah, korkunç bir görüntü! Sıska büyücü
Okşuyor küstah elleriyle
Ludmila’nın körpe güzelliğini!
Acaba muradına erecek mi?
Dur... Bir boru sesi duyuldu birdenbire,
Ve biri cüceyi çağırıyor.
Sapsarı olan büyücü panik içinde
Kızın başına şapkayı geçiriyor;
Borular tekrar çalıyor gitgide artarak!
Cüce de meçhul buluşmaya uçuyor,
Sakalını omuzlarının üstüne atarak.

BEŞİNCİ ŞARKI

Ah, ne kadar tatlıdır prensesim!
En değerlisi de benim için karakteri;
Alçakgönüllü ve hassastır:
Evlilik aşkına çok bağlıdır.
Birazcık da uçarı... Ne olmuş yani?
Bu yanıyla daha bir alımlıdır.
Her an yeni güzelliğiyle
Büyüleyebilir bizleri;
Söyleyin kıyaslanabilir mi
Acımasız Delfira ile?[36]
Büyülemek için gözleri, yürekleri
Birine – kader yetenek bağışladı;
Gülümsemesi ve konuşması
İçimde doğuruyor aşk ateşi.
Öbürü ise – etekli hafif bir süvari,
Ona bıyık ve mahmuz verin yeter!
Mutludur, akşamüzerleri
Issız bir köşede prensesimi,
Benim Ludmila'mı bekleyen
Ve ona yüreğimin sevgilisi diyen;
Ama inanın, daha bir mutludur,
Delfira'dan köşe bucak kaçan
Ve hatta onunla hiç tanışmayan.

36 Puşkin hiç hoşlanmadığı yakınlarından biri için bu ismi kullanıyor. (ç. n.)

Evet, ama mesele bu değil şimdi!
Ama boruyu kim çalmıştı ve büyücüyü
Kim korkunç bir cenge davet etmişti?
Kim korkutmuştu büyücünün gözünü?
Ruslan öç ateşiyle yana yana
Ulaşmıştı zalimin şatosuna.
Şövalye dikiliyor dağın dibinde,
Çağrı borusu kasırga gibi uğulduyor,
Sabırsız at duramıyor yerinde.
Ve güçlü toynaklarıyla karı yarıyor.
Prens cüceyi bekliyor.
Ansızın çelik kunt miğferine
Görünmez bir elle darbe yiyor;
Yıldırım gibi inmişti darbe;
Ruslan kaldırıyor kuşkulu bakışlarını.
Ve görüyor – tam başının üzerinde
Havaya kaldırılmış korkunç bir gürzle
Cüce Çernomor'un uçtuğunu.
Kalkanını siper ederek eğildi,
Kılıcını salladı ve yukarı havaya kaldırdı;
Ama bulutlara havalanmıştı cüce:
Bir anda gözden kayboldu – ve kibirle,
Yaygara koparak prense uçuyor yine.
Hızlı şövalye uzaklaşıp gitti,
Ve büyücü meşum bir mesafeden
Kara kapaklandı – ve oraya çöküverdi.
Ruslan tek kelime etmeden,
Atından uzak, ona doğru koşuyor,
Yakalayıp yapışıyor sakalına,
Büyücü debeleniyor ve inliyor
Ve birden uçup gidiyor Ruslan'la...
Çevik at peşinden bakıyor;
Büyücü artık bulutların altında,
Kahraman da sakalında asılı kalıyor,
Uçuyorlar karanlık ormanın üzerinde,
Uçuyorlar, vahşi dağların üstünde,

Uçuyorlar denizdeki anaforun üstünden.
Gerginlikten kaskatı kesilen
Ruslan, Çernomor zaliminin sakalına
Yapışıyor direngen parmaklarıyla.
Bu sırada, havada gücü zayıflayan
Ve Rus gücüne şaşıp kalan
Büyücü, gururlu Ruslan'a
Sinsice diyor ki: "Prens, dinle beni!"
Zarar vermeyeceğim artık sana;
Sevdim gençlik cesaretini,
Her şeyi unutacağım, bağışlıyorum seni,
Salıvereceğim, ama bir anlaşma ile."
Kahramanımız birden sözünü kesti:
"Kes sesini, sinsi büyücü seni!
Çernomor'la, karımın işkencecisiyle,
Anlaşma falan tanımaz Ruslan!
Zalimin, şu yaman kılıç gelir hakkından.
Gecenin yıldızlarına dek uçsan bile,
Sakalından yoksun kalacaksın!"
Korku sarmıştı Çernomor'un içini;
Endişeyle, dilsiz bir öfkeyle,
Yorgun cüce boş yere
Savuruyor uzun sakalını:
Ruslan sakalı bırakmıyor
Ve arada bir yoluyor kıllarını.
İki gün taşıyor kahramanı, üçüncü günde
Büyücü başlıyor aman dilemeye:
"Ah, şövalye bunalttın beni;
Zor nefes alıyorum, takatim kalmadı;
Hayatımı bağışla, emrindeyim,
Söyle, nereye istersen oraya indireyim..."
"Şimdi elimizdesin: Aha, titriyorsun!
İtaat et, teslim ol Rus gücüne!
Götür beni Ludmila'ma."

Çernomor dinliyor kuzu kuzu;
Evine doğru yola çıktı bahadırla;
Uçuyor – kendini bir anda
Korkunç dağların arasında buldu.
O zaman Ruslan bir eliyle
Kaldırdı kesik başın kılıcını
Ve sakala yapıştı diğeriyle de,
Bir tutam ot gibi biçiverdi.
Acımasızca şöyle dedi: "Bizleri tanı!
Alıcı kuş, güzelliğin nerede,
Nerede gücün?" Ve yüksek miğferine
Cücenin ak kıllarını bağlıyor;
Yaman atını çağırıyor ıslık çalarak;
Neşeli at uçuyor ve kişniyor;
Kahramanımız yarı canlı cüceyi alarak
Eyerin arkasındaki torbaya koyuyor,
Zaman kaybetmekten korkarak
Ok gibi gidiyor sarp dağın zirvesine.
Tepeye vardı ve sevinçle
Büyüleyici saraya uçuyor.
Karşısındaki garip Arap yığını,
Ürkek esireler kalabalığı,
Uzaktan görünce sakallı miğferi,
O meşum zaferin ganimetini,
Hayaletler gibi dört bir yana
Kaçışıyorlar – ve kayboldular.
Muhteşem odaların arasında
Ruslan dolaşıyor tek başına,
Sevgili karısına sesleniyor –
Ruslan'ın duyduğu yalnızca
Suskun kemerlerin yankısı...
Sabırsız duyguların heyecanıyla
Açıyor bahçenin kapısını –
Yürüyor, yürüyor – ve bulamıyor;
Kuşkulu gözlerle etrafı tarıyor –
Her şey ölü: Sessizlik sarmış koruları,

Çardaklar boş; uçurumlarda,
Derelerin koyaklarında,
Yok, yok Ludmila'nın hiçbir yerde izi,
Kulakları da duymuyor hiçbir şeyi,
Ansızın bir ürperti sarıyor prensi,
Gözlerindeki ışık sönüyor,
Kafasında düşünceler doğmuştu karanlık...
"Belki de... Istırap... Ve acı veren tutsaklık...
Kısa bir an... Dalgalar..." Gömülmüştü
Bu hayallere. Suskun bir kederle
Başını yere eğdi yiğit şövalye;
Elinde olmayan bir korku kahrediyor onu;
Ölü bir taş gibi kımıldamaksızın.
Bilinci kararıyor; vahşi bir yalım
Ve umutsuz aşkın zehri
Damarlarında akıyor şimdi.
Güzel prensesin gölgesi galiba
Dokunmuştu titreyen dudaklarına...
Ve birden, korkunç ve öfkeli,
Bahçelerde koşturuyor şövalye;
Çığlık çığlığa Ludmila'ya sesleniyor,
Tepelerden kayaları koparıyor,
Kılıcıyla yıkıyor, kırıp döküyor her şeyi.
Yerle bir ediyor koruları, kameriyeleri,
Ağaçlar, köprüler batıp çıkıyor dalgalarda,
Çırılçıplak kalıyor bozkırın çevresi!
Uğultular yankılanıyor uzaklarda,
Ve homurtu ve çatırtı ve gürültü ve gök gürlemesi;
Kılıç çınlıyor ve vınlıyor her yanda,
Harika diyar yıkılmıştı baştan aşağı –
Çılgın yiğit kurbanını arıyor,
Var gücüyle sağa sola savurarak kılıcını...
Boş havayı yarıyor
Ve ansızın... Bir darbe ki tesadüfi,
Görünmez prensesten düşürüyor
Çernomor'un veda hediyesini...

Büyünün gücü bir anda kayboluverdi:
Ludmila ağın içinde ortaya çıkıverdi!
Gözlerine inanamayan bizim şövalye
Bu beklenmedik mutlulukla
Unutulmaz sadık sevgilisinin
Ayaklarına kapanıyor esrimeyle;
Ellerini öpüyor, parçalıyor ağları,
Aşkın, sevincin döküyor gözyaşlarını,
Ona sesleniyor – ama kız uyukluyor,
Kapanmış dudakları ve gözleri,
Ve şehvetli hayali
Diri göğüslerini kaldırıyor.
Ruslan ayıramıyor gözlerini eşinden,
Bir acı yine burkuyor içini...
Ama tanıdık bir ses duyuyor birden
Erdemli Finlinin sesini:

"Metin ol prens! Gerisin geri
Yola çık uyuyan Ludmila'yla;
Candan bağlı ol onura ve aşka
Yeni bir güçle doldurarak yüreğini,
Gürleyecek Tanrısal gök gürültüsü kine,
Ve derin bir sessizlik başlayacak –
Ve prenses muhteşem Kiev'de
Prens Vladimir'in önünde
Büyülü uykusundan uyanacak."

Bu sözlerle canlanan şövalye
Kollarına alıyor karısını,
Ve değerli yüküyle sessizce
Terk ediyor dorukları
Ve iniyor ıssız vadiye.

Arkasında cüceyle sessizlik içinde,
Yurduna doğru yola çıktı şövalye;
Kollarında yatıyor Ludmila'sı,
İlkbahar şafağı gibi serin ve canlı,
Ve bahadırın omzuna da
Sakin yüzünü yaslamıştı.
Halka halka örülü saçlarıyla
Hafif bozkır rüzgârı oynuyor,
Nasıl da inip kalkıyor göğsü!
Nasıl da sık sık dingin yüzü
Anlık gül gibi alev alev yanıyor!
Aşk ve gizemli bir rüya
Ona Ruslan'ın imgesini taşıyor
Ve dudakları baygın bir fısıltıyla
Eşinin ismini mırıldanıyor...
Tatlı bir unutuş içinde yakalıyor kocası
Onun büyüleyici nefesini, gülümsemesini,
Gözyaşlarını ve tatlı tatlı inleyişini
Ve uykulu göğüslerinin inip kalkışını...

Bu arada vadilerden, dağlardan,
Gece gündüz hiç durmadan
Gidiyor bizim yiğidimiz.
Arzulanan sınır henüz uzaklarda,
Kız ise uyuyor. Ama genç şövalye
Acı çekerken yararsız bir alevle,
Bu sürekli çilekeş acaba
Eşine sadece bekçilik mi ediyordu
Ve tertemiz bir hayalde
Arsız arzusunu sindirmekle
Mutluluğunu mu keşfediyordu?
Şanlı yiğidimle ilgili gerçek destanı
Gelecek kuşaklara aktaran
Bir keşiş bizleri inandırabilir buna
Tereddüt etmeden korkusuzca;
Ve inanıyorum ben! Ayırmadan

Bezdirici, kaba hazları:
İkimiz talihliyiz açıkçası.
Çoban kızlar! Güzel prensesin uykusu,
Can sıkıcı ilkbaharın zaman zaman
Çimenlerinde, ağaç gölgesinde olan
Sizlerin uykusuna benzemiyordu,
Hatırlıyorum huş ormanının
Arasındaki küçük çayırı,
Hatırlıyorum karanlık akşamı,
Hatırlıyorum Lida'nın[37] sinsi uykusunu...
Ah, ilk busesi aşkın,
Titrek, hafif ve telaşlı,
Dağıtmadım dostlarım,
Onun sabırlı uyuklamasını...
Ama yeter, saçmalıyorum!
Bu aşk anıları niçin?
Çoktan unutup gittim
Istırabını ve tesellisini;
Beni ilgilendiren şimdi
Prenses, Ruslan ve Çernomor.

Önlerinde geniş bir ova seriliyor
Yer yer köknarların yükseldiği;
Ve korkunç bir tepenin uzaktaki
Yuvarlak doruğu görünüyor
Göğün parlak maviliğinde.
Ruslan bakıyor – ve anlamıştı
Başa doğru yaklaştığını;
Kıvrak at hızını artırmıştı iyice;
Şimdi mucizeden de mucize görünen;
Baş kıpırtısız gözleriyle bakıyor;
Geniş alnını olduğu gibi örten
Saçları kara bir orman gibi tıpkı;
Yaşamdan yoksun yanakları

37 Yine yazar, tanıdıklarından birine bu isimle hitap ediyor. (ç. n.)

Kurşuni bir beyazlıkla kaplı;
Açılmış kocaman dudakları,
Kenetlenmiş birbirine koca dişleri...
Yarı ölü baş son günün tehdidiyle
Karşı karşıya bulunuyordu şimdi.
Cesur şövalye uçarak yanına geldi
Ludmila ve heybedeki cüceyle.
"Selam, baş!" diye bağırdı.
"Buradayım! Senin hain cezasını buldu!
Bak: İşte o zalim tutsağımız oldu!"
Ve prensin mağrur sözleri
Ansızın canlandırdı başı,
İçinde bir an duygular uyandırdı,
Uykudan uyanıyormuş gibiydi,
Göz attı, inlemeye başladı korkunç,
Tanımıştı yiğit şövalyeyi,
Tanımıştı korku içinde kardeşini.
Burun delikleri kabardı; yanaklarında
Kızıl bir ateş parlamıştı zayıf da olsa,
Ve sönmekte olan gözlerinde
Son bir öfke yansıdı.
Baş sessiz bir öfke içinde,
Panikle dişlerini gıcırdattı
Ve soğuk bir dille kardeşine
Anlaşılmaz bir kınamayla mırıldandı...
Ve artık tam zamanında
Sona eriyordu uzun süreli ıstırabı:
Alnındaki bir anlık ateş söndü,
Zayıfladı ağır soluğu,
Kocaman gözleri kaydı,
Prens ve Çernomor kısa süre sonra
Gördüler ölüm kasılmalarını...
Ve daldı sonunda sonsuz uykusuna.
Yiğit şövalye suskun uzaklaştı;
Eyerin arkasında titreyen cüce
Ne nefes almaya cesaret ediyordu,

Ne de kımıldayabiliyordu
Ve kara bir büyücünün diliyle
Harıl harıl iblislere dua ediyordu.

İsimsiz küçük bir ırmağın
Karanlık kıyıları yamacında
Ve serin karanlığında ormanların,
Gür çam ağaçlarıyla taçlanan
Eğik bir kulübenin çatısı dikiliyordu.
Ağır akıntısında akarsu
Yanı başındaki kamıştan çiti
Uykulu dalgalarıyla yalıyordu
Ve meltemin hafif uğultusunda
Çitin çevresinde anca şırlıyordu.
Bir vadi gizlenmişti burada,
Gözlerden ırak ve karanlık;
Ve belki de orada sessizlik
Dünya kuruldu kurulalı vardı.
Ruslan durdurdu atını.
Ortalık sessiz ve sakindi;
Günün ağarmasıyla birlikte
İki yanı ormanla kaplı vadi
Sabah dumanı içinde parlayıverdi.
Ruslan karısını çimenlere yatırıyor.
Yanına oturuyor, iç geçiriyor
Tatlı ve sessiz bir hüzünle;
Ve birden görüyor tam önünde
Gösterişsiz yelkenini bir kayığın.
Ve şarkısını duyuyor balıkçının
Durgun akıntılı ırmağın üzerinde.
Ağını dalgalara attıktan sonra
Küreklere eğilen balıkçı,
Kayığını ormanlık kıyılara sürüyor,
Basit kulübesinin eşiğine doğru.
Ve iyi yürekli prens Ruslan görüyor:
Kayığın kıyıya yanaştığını;

Karanlık kulübeden koşarak
Genç bir kız çıkıyor; zarif bedenli,
Gelişigüzel salınmış saçlar
Gülümseme, dingin bakışlı gözler,
Ve çıplak memeler ve omuzlar...
Her şey tatlı, her şey büyüleniyor onda.
Ve sonunda birbirlerine sarılarak
Oturuyorlar serin suların kenarında,
Tasasız boş saatleri
Onlar için aşkla başlayacak.
Ama bizim genç yiğidimiz
Sessiz bir şaşkınlık içindeki,
Şu mutlu balıkçıda kimi
Tanıyacak beğenirsiniz?
Gözde namıyla Hazar hanı,
Aşkta ve kanlı savaşlarda
Onun genç rakibi Ratmir'i,
Ratmir bu sakin kuytularda
Unutmuş Ludmila'yı, şöhreti
Ve şefkatli eşinin kollarında,
Hepsine sırtını dönmüş sonsuzca.

Kahraman yaklaştı ve münzevi
O anda tanıdı Ruslan'ı,
Kalkıyor, fırlıyor. Bir çığlık duyuldu...
Ve prens kucakladı genç hanı.
Kahraman: "Neler görüyorum!" dedi.
"Neden buradasın, niçin bıraktın
Savaş hayatının kaygılarını
Ve namlı kıldığın kılıcını?
Balıkçı karşılık verdi dedi ki:
"Canım dostum, yüreğimi bezdirdi
Savaş şanının boş ve yıkıcı hayaleti
İnan: Masum eğlenceler
Aşk ve huzur verici meşelikler
Yüz misli daha hoş geliyor yüreğime.

Şimdi, savaşa karşı tutkumu yitirince,
Çılgınlığa değer vermeyi kestim
Ve güvenli bir mutlulukla zenginim,
Unuttum her şeyi, aziz yoldaşım,
Her şeyi, güzel Ludmila'yı bile."
Ruslan: "Sevgili han, çok mutluyum!" dedi.
"O şimdi benimle birlikte."
"Mümkün bu, nasıl bir tecelliyle?
Neler duyuyorum? Rus prensesi...
Seninle birlikte öyle mi, nerede peki?
Ama dur... Hayır, ihanetten korkarım;
Benim için çok değerlidir hayat yoldaşım,
Mutlu değişimimin
Kahramanı oydu; o benim
Hayatım, sevinç kaynağım!
Bana yeniden kazandırdı
Yitip giden gençliğimi,
Ve huzuru ve lekesiz bir aşkı.
Boşuna bana mutluluk vaat etti
Genç cadıların dudakları;
On iki bakire sevmişti beni:
Ama karım için bıraktım onları;
Terk ettim neşeli teremlerini,
Koruyucu meşeliklerin gölgesine,
Kılıcımı, ağır miğferimi çıkarıp attım,
Unuttum şanı şöhreti ve düşmanlarımı.
Huzur ve meçhul münzevi
Bu mutlu kuytularda kaldı,
Seninle can yoldaşım, güzel sevgili,
Seninle – ruhumun ışığı!"

Şirin çoban kız kulak verdi
İki dostun içten konuşmasına
Ve gözlerini yönelterek hana
Gülümsedi ve içini çekti.

Kıyılarda balıkçı ve şövalye
Karanlık çökene kadar vakit geçirdiler
Dudaklarında içtenlik ve açıkyüreklilikle –
Hissettirmeden akıp gitti saatler.
Orman kararıyor, dağ karanlık;
Ay yükseliyor – ortalık sessizleşti;
Kahramanın yola çıkma zamanı artık.
Uyuyan kızın üzerini
Örttükten sonra Ruslan
Yürüyor ve atına biniyor;
Han düşünceli dalgın hiç konuşmadan
Ruhuyla onun peşinden gidiyor,
Mutluluklar diliyor prense
Zaferler, şanlar, ve aşklar...
Gururlu gençlik yıllarının düşünceleri de
Elinde olmadan hüzünle canlanıyor...

Kader kararsız lirime neden
Yalnızca kahramanlığı övmeyi
Ve onunla birlikte (dünyada bilinmeyen)
Eski yılların dostluğunu ve sevgisini
Terennüm etmeyi bağışlamadı? Ben –
Hazin gerçeğin şairi neden
Mecburum gelecek kuşaklar için
Kusuru ve kini ortaya çıkarmaya
Ve gizli oyunlarını ihanetin
İçten şarkılarda açığa vurmaya?

Farlaf, prensesin hayâsız arayıcısı,
Kimsenin tanımadığı bu biçare
Yitirince şan şöhret arzusunu
Uzakta, sakin ve ıssız bir köşede
Gizlenmiş, Naina'yı bekliyordu.
O utkulu saat gelmişti işte.
Büyücü kadın karşısında belirdi,
"Beni tanıyor musun?" dedi buyurgan bir sesle.

“Yürü ardımdan; atını eyerle!”
Ve kediye dönüştü cadı;
At eyerlendi, kedi yola çıktı;
Meşe ormanının karanlık patikalarından,
Farlaf da gidiyor kedinin ardından.

Sessiz vadi uyukluyordu
Gece dumanıyla kaplanan,
Ay karanlıkta yüzüyordu
Bir buluttan ötekine ve kurgan
Anlık parıltısıyla aydınlanıyordu.
Ruslan tepenin eteğinde sessizce
Uyutulan prensesin önünde
Oturuyordu her zamanki kederiyle.
Derin bir düşünceye gömülmüştü,
Hayaller uçuşuyordu birbiri ardınca,
Ve belli belirsiz bir uyku esiyordu
Ruslan’ın üzerinde soğuk kanatlarıyla.
Genç bakireye kuşkulu bakışlarla,
Baygın bir uyuklamayla göz attı
Ve yorgun başını kızın ayaklarına
Yaslayarak uyumaya başladı.

Yiğit, düş görüyor gelecek üzerine:
Görüyor o, prenses sanki
Derin, korkunç bir uçurumun üzerinde
Duruyor hareketsiz ve sararmış benzi...
Ve birden ortalıktan kayboluyor Ludmila,
Şimdi uçurumun üstünde duran Ruslan...
Tanıdık bir ses geliyor sessiz uçurumdan,
Birinin yardım için seslenen çığlığı...
Ruslan peşinden fırlıyor karısının;
Yel gibi uçuyor zifiri karanlıkta...
Ve karşısında görüyor ansızın:
Vladimir, görkemli salonunda,
Ak saçlı bahadırların çemberinde,

On iki oğlunun arasında,
Çağrılı konuklarla birlikte
Oturuyor şölen sofralarında
Ve yaşlı prens yine öfkeli
O korkunç ayrılık günündeki gibi;
Herkes kımıldamadan oturuyor,
Sessizliği bölmekten çekiniyor.
Konukların şen uğultusu dinmişti,
Dolaşmıyor elden ele kâse...[38]
Ve görüyor o, konukların içinde
Çarpışmada yere serilen Rogday'ı:
Öldürülmüş, canlı gibi oturuyor;
Köpüklenmiş kupadan o da
Neşeyle içiyor ve bakmıyor
Hayretler içindeki Ruslan'a.
Prens genç hanı da görüyor,
Pek çok dostu düşmanı... Ve ansızın
Gusli'nin duyuldu akıcı tıngırtısı
Ve ardından sesi bilici Bayan'ın,
Kahramanların ve eğlencelerin ozanı.
Farlaf şatoya giriyor, kolundan
Tutmuş Ludmila'yı getiriyor;
Ama yaşlı prens yerinden doğrulmadan,
Susuyor üzgün başını yere eğerek.
Prensler, boyarlar – hepsi susuyor,
İçlerinden geçenleri gizleyerek.
Ve hepsi kayboldu – bir ölüm soğukluğu
Sarıyor uyuyan kahramanı.
Ağır bir uyuşukluğa gömülü
Ruslan, döküyor acılı gözyaşları,
Kaygıyla düşünüyor – bu bir rüya!
Azaplar içinde kıvranıyor ama
Uğursuz rüyayı ne çare
Derman bulamıyor kesmeye.
Ay dağın üzerinde döküyor ışığını;

38 Şölenlerde kullanılan ve elden ele dolaştırılan törensel içki kâsesi. (ç. n.)

Koyu bir karanlık sarmış ormanı,
Vadi ölü bir sessizlik içinde...
Gidiyor hain atının üzerinde.

Ağaçlar seyrekleşmişti önünde;
Yarı karanlık bir kurgan görüyor;
Ludmila'nın ayakları dibinde uyuyor
Ruslan ve at dolaşıyor tepenin çevresinde.
Farlaf etrafına korkuyla bakınıyor;
Cadı kayboluyor sisin içinde,
Farlaf'ın yüreği donmuş, titriyor,
Soğuk ellerinden kayıyor dizginleri,
Yavaştan sıyırıyor kılıcını,
Cenge girmeden yiğit şövalyeyi
Ani bir vuruşla ikiye ayırmak niyetiyle...
Ruslan'a yaklaştı. Kahramanın atı
Gazaba geldi düşmanı hissedince,
Kişnedi, yeri dövmeye başladı. Nafile uyarı!
Ruslan duymuyor; korkunç rüya
Koca bir kaya gibi çökmüştü üzerine!...
Cadının yüreklendirdiği hain,
Kahramanın göğsüne menfur eliyle
Soğuk çeliği üç kez saplıyor...
Ve korkuyla doludizgin uzaklaşıyor
Yanında çok kıymetli ganimetiyle.

Ruslan sabaha kadar ölü gibi
Yattı karanlıkta dağın dibinde.
Saatler uçup geçti. Kan ırmak gibi
Yangılı yaradan boşanıyordu.
Dumanlı gözlerini açtı sabaha doğru,
Dudaklarından ağır, cılız bir çığlık çıktı,
Son gücüyle doğrulmaya çalıştı,
Baktı, savaşçı başını eğdi –
Ve hareketsiz, soluksuz yere devrildi.

ALTINCI ŞARKI

Bana emrediyorsun, ey sevecen arkadaşım,
Eski zamanların şarkılarını
Uysal ve özensiz lirimle mırıldanmayı
Ve sadık esin perime adamayı
Tamamını değerli boş vakitlerimin...
Biliyorsun canım sevgilim:
Mutlulukla esriyen arkadaşın
Saçma söylentilerle boğuşurken
Unuttu zorluğunu kimsesizliğin,
Ve tınlamalarını değerli lirin.
Erinçle kendinden geçen ben
Yadırgadım ahenkli eğlencesini...
Seninle nefes alıyorum – ve gururlu şanın
Belirsizdir benim için çağıran sesi!
Terk etti beni gizli dehası
Ve tatlı düşüncelerin, ve yalanların.
Yalnızca aşk ve zevk hırsı
Hükmediyor benim aklıma.
Ama sen emrediyorsun, oysa
Sevmiştin eski öykülerimi,
Şan ve sevda efsanelerini;
Yiğit şövalyem ve Ludmila,
Vladimir, Çernomor, cadı
Ve Finlinin gerçek elemleri

Ele geçirdi senin hayalini;
Sen, dinlerken hafif hezeyanımı,
Gülümsemeyle bazen uyukluyordun;
Ama kimileyin sevecen bakışlarını
Şaire daha yumuşak fırlatıyordun...
Göze alıyorum, ben âşık geveze,
Dokunacağım yeniden uyuşuk tellere;
Ayaklarının ucuna oturuyorum ve yine
Tıngırdatıyorum genç şövalye üzerine.

Peki, ne demiştim ben? Ruslan nerede?
Boş tarlada hareketsiz öylece yatıyor:
Yiğidin kanı artık akmıyor,
Açgözlü bir kuzgun uçuyor üzerinde,
Boru sessiz, hareketsiz zırh takımı,
Kımıldamıyor tüylü tolgası!

Gururlu başını eğdikten sonra
Gözlerindeki ışık sönüvermişti!
At dolanıyor Ruslan'ın etrafında
Savurmuyor altın sarısı yelesini,
Ne eğleniyor, ne de zıplıyordu
Bekliyor Ruslan'ın uyanmasını...
Ama prensin çok derin soğuk uykusu,
Ve uzun zaman gürlemeyecek kalkanı.

Ya Çernomor? Cadının unuttuğu
Cüce eyerin arkasında, heybede,
Henüz bilmiyor neler olduğunu;
Yorgun, uykulu ve öfkeli
Prensese ve yiğidime
Sıkıntıdan küfrediyor içinden;
Uzun süredir bir şey işitmeyen
Büyücü dışarı bakıyor – oo, mucize!
Öldürülmüş bahadırı görüyor;
Kanlara bulanmış yatıyor;

Ludmila yok, bomboş tarla;
Sevinçten titriyor zalim,
İçinden de şöyle geçiriyordu:
"Sona erdi, artık serbestim!"
Oysa yaşlı cüce yanılıyordu.

Bu sırada Naina'nın koruduğu
Farlaf, uyutulan Ludmila'yla
Kiev'e gidiyor dörtnala:
Uçuyor umutla ve korkuyla dolu;
Önünde Dinyeper'in dalgaları
Bildik çayırlarda gürlüyor şimdi;
Artık görüyor altın kubbeli kenti;
Farlaf uçar gibi gidiyor şehirde
Ve meydanlarda uğultu yükseliyor;
Halk sevinçli bir heyecan içinde
Atlının peşinden akıyor, toplanıyor;
Koşuyorlar babayı sevindirmek için:
Ve işte sonunda kapının önünde hain...

Vladimir-Güneş, bu sırada
Kalbindeki acının yükünü sürükleyerek
Oturuyordu görkemli şatosunda,
Her zamanki düşüncesiyle acı çekerek.
Boyarlar, bahadırlar etrafında
Can sıkıcı bir ciddiyetle oturuyorlardı.
Birden kulak kabartıyor: Kapıda
Bir dalgalanma, çığlıklar, olağandışı
Bir gürültü; kapı açıldı ve karşısında
Meçhul bir savaşçı belirdi;
Herkes ayağa kalktı boğuk fısıltıyla
Ve şaşkınlık içinde bağırmaya başladı:
"Ludmila burada! Farlaf... Yoksa?"
Kederli yüzü renkten renge giren
Yaşlı prens kalkıyor oturduğu yerden,
Bitkin adımlarıyla aceleyle

Bahtsız kızına doğru yürüyor.
Yaklaşarak baba elleriyle,
Kızına dokunmak istiyor;
Ama biricik kızı duymuyor,
Ve büyülenmiş uyukluyor öylece
Caninin kollarında – hepsi
Prense bakıyor, kuşkulu bir bekleyişle;
Ve yaşlı adam endişeli gözlerini
Hiç konuşmadan şövalyeye dikti.
Ama Farlaf parmağını dudaklarına
Bastırarak kurnazca: "Ludmila uyuyor," dedi..
"Böyle buldum onu az zaman önce
Issız Murom ormanlarında,
Zalim orman devinin kollarında;
Orada işi bitirdim mükemmelce;
Çarpıştık tam üç gün üç gece;
Ay cengin üzerinde üç kez doğdu;
Dev can verdi, genç prenses ise
Bana uyku halinde kısmet oldu;
Ama kim durduracak bu garip uykuyu?
Ya ne zaman gelecek kendine?
Bilmiyorum – gizlidir yazgının kanunu!
Geriye de umut ve sabrın sadece
Tesellisi kalıyor bizlere."

Ve çok geçmeden uğursuz haberle
Şehirde bir söylenti yayıldı;
Halkın karmakarışık kalabalığıyla
Kent meydanı kaynamaya başladı;
Kederli şato açılmıştı bütün halka;
Kalabalık dalgalanıyor, akın ediyor
Muhteşem yatağın bulunduğu yere,
Prenses simli yorganında
Uyuyor derin bir uykuda;
Prensin ve şövalyenin etrafında
Dikiliyorlar bezgin, kederli,

Boru, timbal, tef, gusli sesleri
Gümbürdüyor Ludmila'nın üzerinde;
Prens halsiz düşerek ağrılı kederiyle
Ak saçlarını Ludmila'nın ayaklarına
Yatırdı sessiz gözyaşlarıyla;
Ve yanında yüzü bembeyaz Farlaf,
Suskun bir pişmanlık ve sıkıntı içinde
Titriyor yitirince cesaretini.

Gece oldu. Şehirde hiç kimse
Kırpmamıştı uykusuz gözlerini
İtişip durarak, gürültü ederek
Herkes yorum yapıyordu mucize üzerine:
Genç koca karısını sözde,
Sade döşeli ön odada unutmuştu.
Lakin iki boynuzlu ay ışığı
Tan ışımadan önce kayboldu,
Tüm Kiev yeni bir alarmla
Endişeye kapıldı! Feryatlar, gürültü
Ve bir uğultu yükseldi her yerde.
Kievliler üşüşüyor şehrin duvarlarına...
Ve görüyorlar: Sabah dumanında
Irmağın ardında çadırlar beliriyor;
Kor gibi parlıyor kalkanlar,
Atlılar arazide belirip kayboluyor,
Kara toz bulutu kaldırarak ötelerde;
İlerliyor savaş arabaları,
Ateşler yanıyor tepelerde.
Felaket: Peçenekler ayaklanmıştı!

Ama bu sırada bilici Finli,
Ruhların kudretli egemeni,
Huzur ve sessizliğin hüküm sürdüğü,
Bozkırda, dingin bir yürekle beklemekteydi,
Uzun zaman önce öngördüğü
Kesin kader gününün doğuvermesini.

Vahşi dağ dizilerinin ardında,
Issızlığında kavurucu bozkırların
Rüzgârların, kopan fırtınaların sığınağı olan,
Cesur bakışının bile bir cadının
Geç saatte girmeye çekindiği yerde
Bir vadi gizlidir büyüleyici
Ve iki pınar vardır bu vadide:
Biri boşanır delidolu bir dalgayla
Kayalarda şırıldayarak neşeyle;
Diğeri akar cansız su gibi;
Etraf sessizdir, uyur rüzgârlar,
Ne eser baharın serinliği,
Ne asırlık çamlar hışırdar,
Ne de kuşlar dolanır havada,
Alageyik bu gizemli sulardan
Kavurucu yaz sıcağında
Cesaret edemez su içmeye;
İki ruh dünya kuruldu kurulalı
Sessiz huzurun koynunda
Bekçilik eder geçilmez kıyılara...
Birden iki boş testiyle
Bir münzevi çıktı önlerine;
İki ruh kadim uykularını kesti
Ve aceleyle uzaklaştı korku içinde.
Eğilerek daldırıyor münzevi
Testileri el değmemiş dalgalara;
Doldurdu ve havada kayboldu
Ve kendini kaşla göz arasında
Ruslan'ın kanlar içinde cansızca
Yattığı vadide buldu;
Ve ihtiyar, yiğidin başında durdu,
Ve cansız suyu serpti üzerine,
Ve yaralar parlamaya başladı hemen,
Ve ölü olağanüstü güzelliğiyle
Canlanıyordu, yaşlı adam bu kez de
Kahramana serpti hayat veren suyu,
Ve diri, yeni güçlerle dolu

Genç bir yaşamla titreye titreye,
Ruslan kalkıyor ve ışıltılı güne
Gözleriyle yiyecek gibi bakıyor,
Kötü bir uyku, bir gölge gibi,
Geçmiş önünde belirip kayboluyor.
Ama Ludmila nerede? Yalnız kendisi!
Yüreği kavruluyor ve sonra donuyor.
Şövalye birden fırlıyor; bilici Finli
Ona sesleniyor ve kucaklıyor:
"Ey oğul, kader tecelli etti!
Mutluluk bekliyor seni;
Seni kanlı bir şölen çağırıyor;
Yaman kılıcın çınlayacak belayla;
Ilımlı bir barış gelecek Kiev'e
Ve karşına Ludmila çıkacak orada.
Al şu kutsal yüzüğü,
Onunla alnına dokun prensesin,
Ve kaybolacak gizli büyünün gücü,
Yüzün düşmanları afallatacak,
Barış gelecek, sönecek kin.
Hak edilen mutluluk ikinizin olacak!
Şimdi uzun süreliğine elveda yiğidim!
Ver elini... Mezar kapısının ardında –
Orada, zamanı gelince – buluşacağız seninle!"
Böyle dedi ve kayboldu ortadan.
Ateşli ve sessiz bir esrimeyle
Hayata yeniden uyanan Ruslan,
Finlinin arkasından kollarını kaldırıyor.
Ama artık hiçbir şey duyulmuyor!
Ruslan yalnız ıssız ovada;
Zıplayarak heybedeki cüceyle
Ruslan'ın sabırsız küheylanı,
Koşuyor, kişniyor savurarak yelelerini;
Prens artık hazır, atın üzerinde
Aşıyor şimdi canlı ve sağlıklı
Tarlaları ve meşelikleri.

Ama bu sırada nasıl bir utancı
Sergiliyor şimdi kuşatılan Kiev şehri?
Derin bir acıyla sarsılan Kiev halkı
Gözlerini sürülü tarlaya dikerek
Kulelerde, burçlarda duruyor
Dehşet içinde ilahi cezayı bekleyerek;
Evlerde dikkatli ve ölçülü feryatlar,
Geniş sokaklarda bir korku sessizliği;
Vladimir kızının yanında tek başına,
İçli içli okuyor duasını
Ve gözü pek bahadır kalabalığı
Prenslerin sadık birlikleriyle
Hazırlanıyor kanlı bir cenge.

Ve gün gelip çattı. Düşman yığınları
Şafakla tepelerden akmaya başladı;
Dizgin tanımaz ordular,
Ovadan dalga dalga boşandılar
Ve akıp geldiler kentin duvarlarına;
Şehirde çalmaya başladı borazanlar,
Saflarını birleştirerek savaşçılar
Atıldılar, gözü kara ordunun karşısına,
Karşı karşıya geldiler – ve başladı muharebe.
Atlar huylanmaya başladı ölümü hissedince,
Kılıçlar zırhlara çarpıp duruyordu,
Vınlayarak göğe yükseliyordu ok bulutu,
Kana bulanmıştı geniş ova:
Atlılar gidiyordu uçarcasına,
Atlı birlikler birbirine karışmıştı;
Kapanan duvar misali karşılıklı,
Saf safla kapışıyor şurada;
Burada çarpışıyor atlıyla yaya;
Şurada ürken bir at gidiyor delicesine;
Orada savaş çığlıkları, şurada geri çekilme,
Şurada Rus can veriyor, burada Peçenek;
Gürzle yere devrilmiş biri,

Hafif okla vurulmuş bir diğeri;
Biri kalkanın altında ezilmiş,
Diğerini kuduran bir at çiğneyip geçmiş...
Ve savaş gece yarısına kadar sürdü böyle;
Ne düşman üstündü, ne de bizimkiler!
Kanlı beden yığınının gerisinde
Baygın gözlerini yummuşlardı askerler,
Ve savaş uykuları çok derindi;
Savaş alanında duyuluyordu kimileyin
Can vermekte olanların hazin iniltisi
Ve duaları Rus yiğitlerinin.

Sabahın koyu gölgesi ağarıyordu,
Akarsuda gümüşlenmişti dalga,
Kuşku verici bir gün doğuyordu
Dumanla kaplanan doğuda.
Aydınlanıyordu ormanlar tepeler,
Ve uyanıyordu gökler.
Devinimsiz sükûnette hâlâ
Savaş alanı uyuklamada;
Birden uyku kesildi: Düşman ordugâhı
Ayağa fırladı gürültülü bir endişeyle,
Yere serilenlerin ansız çığlıkları
Kuşku düşürmüştü Kievlilerin yüreğine;
Koşuşuyorlar düzensiz yığınlarla
Ve görüyorlar düşmanların arasındaki alanda
Zırhı ışıldayarak, ateşte gibi tıpkı,
At üstünde olağanüstü bir savaşçı
Yıldırım gibi geliyor, saplıyor, biçiyor,
Uçarak boynuzlu borusunu çalıyor...
Ruslan'dı o. Tanrısal fırtına gibi
Çökmüştü bizim yiğit, Basurman'a;[39]
Arkasında onunla birlikte cüce,
Ürkmüş düşman ordugâhının arasında
Oraya buraya gidip geliyor.

39 Gâvur anlamında. "Müslüman"ın kaba söyleniş biçimi. (ç. n.)

Korku salan kılıç nerede ıslık çalıyor
Ve kızgın at yel gibi uçuyorsa, orada
Başlar omuzlardan ayrılıyor
Ve saflar birbirinin üzerine yıkılıyor çığlıkla;
Savaşın cereyan ettiği çayır bir anda
Canlı, cansız, başı kopuk kanlı gövdelerle
Kaplanmıştı dağ gibi tepeleme
Ve kargı, ok, yelme yığınıyla.
Boru sesine, savaşın uğultusuna
Kahramanın ardından ok gibi,
Slav atlı birlikleri atılıverdi.
Çarpıştılar... "Geber, gâvur!" naralarıyla
Dehşet sarıyor Peçenekleri;
Akınların çılgın öğrencileri
Sesleniyorlar dağılan atlarına,
Direnmeyi göze alamayarak daha fazla,
Tozlu savaş alanından vahşi çığlıklarla,
Cehenneme mahkûm olan düşman
Kaçıyor Kievlilerin kılıcından;
Rus kılıcı düşman sürüsünü cezalandırıyor;
Kiev bayram ediyor... Ama sokaklardan
Uçarak güçlü bir bahadır geçiyor;
Zafer kılıcını tutuyor sağ elinde;
Mızrağı yıldız gibi parlıyor;
Tunç yelmesinden kanlar akıyor;
Bir sakalı dolamış miğferine;
Prens sarayına gürültülü sokaklardan
Uçuyor kanatlanmış umutla
Halk kendinden geçerek coşkudan,
Üşüşüyor dört bir yandan çığlıklarla,
Ve sevinç canlandırmıştı Prens Ruslan'ı.
Ludmila'nın büyülü bir uykuyla uyukladığı
Çıt çıkmayan şatoya giriyor yiğit şövalye;
Vladimir derin düşünceler içinde
Onun ayakucunda dikiliyor üzüntülü.
Yalnız başınaydı. Savaş, yoldaşlarını ise

Kanla sulanan tarlalara sürmüştü.
Ama Farlaf yanındaydı, şanı şöhreti
Unutup, düşman kılıçlarından uzakta
Aldırmayarak ordugâhın endişelerine
Kapının önünde bekçiliğe durmuştu.
Ruslan'ı tanır tanımaz cani,
Damarlarındaki kan dondu, bakışı söndü,
Açık dudaklarındaki ses donup kaldı,
Ve hissizce dizleri üzerinde yere çöktü...
İhanet hak ettiği cezayı bekliyordu!
Ruslan birden hatırlayınca
Yüzüğün gizli hünerini
Atılıyor uyuyan Ludmila'ya doğru,
Prensesin sakin yüzüne
Dokunuyor titreyen elleriyle...
Mucize: Genç prenses Ludmila
Bir nefesle açtı ışıltılı gözlerini!
Galiba, o gecenin bu kadar
Uzun sürmesine şaşırmış gibiydi;
Sanki ne olduğu meçhul bir uyku
Belirsiz bir düşle acı çektirmişti ona.
Ve birden tanıdı – Evet, oydu!
Ve prens güzel Ludmila'nın kollarında...
Ateşli bir ruhla yeniden canlanınca
Ruslan ne görüyor, ne de dinliyor,
Yaşlı adam da sessiz bir mutlulukla
Hıçkırarak canlarını kucaklıyor!

Nasıl bitireceğim bu uzun öykümü?
Tahmin edeceksin, aziz dostum!
İhtiyarın haksız öfkesi söndü:
Farlaf onun ve Ludmila'nın önünde
Ruslan'ın ayakları dibinde itiraf etti
Utancını ve karanlık cinayetini:
Mutlu prens onu bağışladı;
Büyü gücünü yitiren cüceyi
Tutup sarayına kabul etti;
Kutlamak için felaketin sona erişini
Vladimir-Güneş, görkemli şatosunda
Aile arasında şölen düzenledi.

Çok çok eski günlerin olayları,
Kadim zamanların efsaneleri...

EPİLOG

Ben, dünyanın kaygısız sakini böylece,
Koynunda anlamsız sessizliğin,
Övdüm uysal lirimle
Söylencelerini karanlık geçmişin.
Anlattım – ve unuttum hakaretlerini
Kör talihin ve düşmanların,
Uçarı Dorida'nın[40] ihanetlerini
Ve dedikodularını gürültücü aptalların.
Yalanın kanatlarında taşınan
Akıl uçup gitti dünyanın bir ucuna;
Ve bu arada görünmez bir musibetin
Bulutu toplanıyordu üzerimde!...
Ölüyordum... Kutsal koruyucusu
İlk fırtınalı günlerin,
Ey dostluk, sevecen avutucu
Benim hastalıklı yüreğimin!
Yalvarıp yakardın kötü havaya;
Huzura kavuşturdun kalbimi;
Özgürlüğümü korudun daima,
Ateşli gençliğimin senemi!
Sosyetenin ve dedikoduların unuttuğu ben,
Neva kıyılarından çok uzaklarda
Karşımda görüyorum şimdi

40 Yine Puşkin'in kullandığı isimlerden biri. (ç. n.)

Kafkasya'nın gururlu tepelerini.
Yamacında kayalık uçurumların,
Yalçın doruklarının üzerinde
Besleniyorum sessiz duygularla,
Vahşi ve kasvetli doğa tablolarının
Olağanüstü güzelliğiyle;
Yüreğim her saat eskisi gibi
Kahredici düşüncelerle dolu –
Ama şiirlerin ateşi söndü.
Boşuna arıyorum izlenimlerini:
Şiirlerin zamanı geçti,
Aşkın, neşeli düşlerin vakti,
Vakti yürek heyecanlarının!
Sevinçlerin kısa günü aktı geçti –
Ve benden ebediyen uzaklaşıp gitti
Dingin ilahileri Tanrıçaların...

1817-1822

Halit Ziya Uşaklıgil
Aşk-ı Memnu
Mai ve Siyah

Philip Roth
Pastoral Amerika

Demir Özlü
Güvercinler ve Matmazeller - Düş Öyküleri

Thomas Bernhard
Sarsıntı

Ömer F. Oyal
Zaman Lekeleri
Gecelerin En Güzeli

Andrea Camilleri
Unvansız Maktul

Ali Teoman
Horasan Elyazması

Rachel Cusk
Geçiş

Orçun Türkay
Tunç Bey

Kate Atkinson
Mahvolmuş Bir Tanrı

Javier Marias
Acı Bir Başlangıç Bu

Dag Solstag
Mahcubiyet ve Haysiyet

İlhan Durusel
Defterdar

Ian McEwan
Amsterdam'da Düello
Kefaret

Italo Calvino
Zor Sevdalar

Şiir Erkök Yılmaz
Aile İçi Muhabbet

Amin Maalouf
29 Numaralı Koltuğun Hikâyesi -
Fransa Tarihinin Dört Yüzyılı

Andrew Gibson
Samuel Beckett

Hilmi Yavuz
Lirik Defterler

Julia Kristeva - Philippe Sollers
Güzel Sanatların Bir Dalı Olarak Evlilik

Will Gompertz
Sanatçı Gibi Düşün -
... ve Daha Yaratıcı, Daha Verimli Bir Hayata Kavuş

John Berger - Selçuk Demirel
Saat Kaç?

Edip Cansever
Çağrılmayan Yakup

Ronit Matalon
Ayak Seslerimiz

Gürsel Korat
Ay Şarkısı

Anne Enright
Yeşil Yol

Margit Schreiner
İnsan Dengesi

Oğuz Demiralp
Ay ile Yıldız Ayrı Düşünce -
Juan Rulfo Edebiyatı Üstüne Bir Okuma

Giorgio Bassani
Kuru Otların Kokusu
Surların İçinde - Beş Ferrara Öyküsü

Behçet Necatigil - Kâmuran Şipal
Dar Bir Çember İçinde

Kâmuran Şipal
Dua Çiçeği

Erlend Loe
Bildiğimiz Dünyanın Sonu

Eugenio Borgna
Şu Bizim Kırılganlığımız

Darryl Cunningham
Büyük Çöküş

Bülent Gözkân
Kant'ın Şemsiyesi

Romain Rolland
Jean-Christophe - I
Jean-Christophe - II

Bülent Eczacıbaşı
İşim Gücüm Budur Benim

Betül Tarıman
Rıza Bıyık

Richard Yates
Mutluluk Fotoğrafı

Uğur Nazlıcan
Bir Dükkânı Beklemek

Ayfer Yavi
Bir Dünya Börek - Böreğin Tarihsel Yolculuğu

Priscilla Mary Işın
Avcılıktan Gurmeliğe - Yemeğin Kültürel Tarihi

Sabahattin Kudret Aksal
Yazılar, Yanıtlar

Hazırlayanlar: Ernesto Ferrero - Luca Baranelli
Calvino Albümü

Tarık Dursun K.
Bağışla Onları

Fredric Jameson
Antikler ve Postmodernler - Formların Tarihselliği Üzerine

Isabelle Mons
Ruhun Kadınları - Psikanalizin Öncü Kadınları

Hazırlayan: Talat Parman
Psikanaliz Defterleri 1 - Çocuk ve Ergen Çalışmaları / Çocuk ve Ergenle Çalışmak

Sébastien Dupont
Psikanaliz Hareketinin Kendini İmhası

John S. Allen
Obur Zihin - Yiyeceklerle İlişkimizin Evrimi

Christopher Bollas
Güneş Patladığında - Şizofreninin Gizemi

Anil Ananthaswamy
Ya Ben Yoksam? - Benliğin Labirentinde Bir Gezinti

Juan Enriquez - Steve Gullans
Kendi Evrimimizi Yönetmek - Yapay seçilim ve rastlantısal olmayan mutasyon yeryüzündeki yaşamı nasıl değiştiriyor?

Thomas Lepeltier
Evrenin Saklı Yüzü - Evrenbilimin Bir Başka Tarihi

Hazırlayanlar: Erden Akbulut - Handan Durgut - Mehmet Ulusel - Yeşim Bilge
Nâzım'ın Cep Defterlerinde - Kavga, Aşk ve Şiir Notları (1937-1942)

Engin Kılıç-Nüket Esen
Orhan Pamuk'un Edebi Dünyası

Jale Parla
Orhan Pamuk'ta Yazıyla Kefaret

Ece Ayhan
İyi Bir Güneş
Kınar Hanımın Denizleri
Ortodoksluklar 50 Yaşında (Numaralı Özel Baskı)

Francis Russell
Türkiye'de Görülecek 123 Yer

Claudio Magris
Davanın Reddine

Hannah Kent
Irmağın Cinleri

Marcel Proust
"Kalan Son Güzel Kâğıdım"

Yüksel Pazarkaya
Çevirinin Estetiği ve Çeviri Serüveni

Hazırlayan: Mustafa Demirtaş
İkinci Bir Yaşam - Sevim Burak'ın Edebiyat Dünyası

Marc Augé
Evsiz Bir Adamın Güncesi

Turgut Uyar
Elele Okuyalım - Yazılar ve Söyleşiler 1978-1984

Gültekin Emre
Sere Serpe

Faruk Nafız Çamlıbel
Şarkın Sultanları

Robert Dumezil
Mit ve Destan III - Roma Tarihleri

Philippe Mengue
Yürümek, Koşmak,Yüzmek / Kaçak Beden

Hüseyin Kıran
Yaşamak - Bir Çaba

Nikolay Semyonoviç Leskov
Çelik Pire